

2019
ÜÇÜNCÜ ÇEYREK

OCAK - SUBAT - MART - NİSAN - MAYIS - HAZİRAN - TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL - EKİM - KASIM - ARALIK

K.K.T.C. MERKEZ BANKASI
SAYI: 2019 - III
ÜÇ AYLIK BÜLTEN

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2019-III

I: ÖNSÖZ

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ile Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından 2019 yılı için yapılan küresel ekonomik büyüme tahminleri, 2019 yılı üçüncü çeyreği için aşağı yönlü revize edilmiştir. OECD ve IMF'nin ilgili tahminleri sırasıyla yüzde 2,9 ve yüzde 3,0 olarak açıklanmış ve bu seviyelerin 2008-2009 yıllarından sonra görülen en düşük küresel büyüme hızı olacağına vurgu yapılmıştır. IMF ve OECD tarafından yayınlanan raporlarda, Fed ve ECB gibi gelişmiş ekonomilerin merkez bankalarının genişletici para politikalarına yönelmelerinin, yükselen jeopolitik gerginlikler ile ticaret savaşlarının küresel ticarete sekte vurmasının ve küresel büyümeyi daha kırılgan bir hale getirmesinin etkilerini azaltacağına değinilmiştir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun (PPK) 2019 yılı Temmuz ayı toplantısında yaptığı 425 baz puanlık indirim ile yüzde 19,75 seviyesine gerileyen politika faiz oranı, 12 Eylül 2019 tarihli toplantıda 325 baz puanlık bir indirim ile yüzde 16,50'e çekilmiştir. Her iki faiz indirimi de piyasa beklentilerinin üzerinde gerçekleşmiştir. 2019 yılı Ekim ayı PPK toplantısında ise 250 baz puanlık bir indirimle politika faizi yüzde 14 seviyesine düşürülmüştür. Böylelikle, son üç toplantıda toplam 1000 baz puanlık bir indirim yapılarak politika faizi yüzde 24 seviyesinden yüzde 14 seviyesine çekilmiştir.

2019 yılı üçüncü çeyreğinde ülkemizde yıllık enflasyon oranları Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 23,24, yüzde 14,10 ve yüzde 9,47 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı Eylül ayı sonunda yıllık en yüksek fiyat artışlarının yaşandığı sektörler haberleşme, tütün ve alkollü içecekler ile çeşitli mal ve hizmetler kalemleri olup, bu kalemler sırasıyla yüzde 29,19, yüzde 28,55 ve yüzde 22,57 oranında artış göstermişlerdir. İlgili dönemde fiyat gerilemesi yaşanan tek kalem ise yüzde 2,24 ile ulaştırma kalemi olmuştur.

2019 mali yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla KKTC bütçe gelirlerinde yüzde 70,2 artış, KKTC bütçe giderlerinde ise yüzde 45,7 artış kaydedilmiştir. Bu artışlar sonrasında ilgili dönemde bütçe gelirleri 2.400,8 milyon TL, bütçe giderleri ise 2.014,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle 2019 mali yılı üçüncü çeyreğinde kamu maliyesi 385,9 milyon TL fazla vermiştir. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi 1.437,4 milyon TL, ikinci en büyük paya sahip vergi dışı gelirler kalemi ise 472,1 milyon TL olmuştur. Bütçe giderleri içerisinde en büyük paya sahip ilk iki kalem olan cari transferler ve personel giderleri ise bir önceki yılın aynı dönemine göre artış kaydederek sırasıyla 784,8 milyon TL ve 666 milyon TL seviyesine yükselmiştir.

2019 yılı üçüncü çeyreğine ait dış ticaret verilerinden sadece Temmuz ayı verisi yayınlanmış ve ilgili dönemde ihracat 5 milyon ABD doları, ithalat ise 125 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı ikinci çeyreği rakamlarına bakıldığında ihracat rakamının 24 milyon ABD doları, ithalat rakamının 331 milyon ABD doları olduğu görülmektedir. 2019 yılı ilk yarısına ait verilere bakıldığında ise toplam ithalat rakamının 673 milyon ABD doları olduğu ve ilk altı aylık ithalat toplamları ile karşılaştırıldığında, ABD doları bazında son 10 yılın en düşük seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca KKTC bütçe gelir rakamlarında yer alan uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergiler kaleminin ilk dokuz aylık

gerçekleşmeleri yıllar itibariyle incelendiğinde 2009 yılından sonra ABD doları bazında gerçekleşen en düşük gelirin 2019 yılı ilk dokuz ayında yaşandığı görülmektedir.

2019 yılının üçüncü çeyreğinde bankacılık sektörünün aktif toplamı yüzde 2,6 artışla 37.855,4 milyon TL'ye yükselmiştir. Aktif toplam içerisinde en büyük paya sahip brüt kredilerin bir önceki çeyrekte yüzde 55,2 olan payı yüzde 53,36'ya düşerken, en büyük ikinci paya sahip nakit ve nakit benzeri kalemlerin payı yüzde 30,8'den yüzde 32,1'e yükselmiştir. Pasif toplamını oluşturan en büyük pay sahibi kalemler incelendiğinde mevduatın yüzde 79,84, özkaynakların ise yüzde 9,82 paya sahip olduğu görülmektedir. 2019 yılı üçüncü çeyreğinde brüt krediler toplamı ve mevduat toplamı sırasıyla 20.200,3 milyon TL ve 30.224,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Sektörün tahsili gecikmiş alacakları (TGA) bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16,02 oranında artarak 1.140 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu (SYSR) 2019 yılı üçüncü çeyreğinde de artış göstermeye devam ederek bir önceki çeyrekteki yüzde 18,3'lük seviyesinden yüzde 19,02'ye yükselmiştir. Banka grupları bazında incelendiğinde SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 19,11, özel sermayeli bankalarda yüzde 15,88 ve şube bankalarında yüzde 22,89 olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2019 / III

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Fax

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

World Wide Web Home Page

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdekiler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme	2
1.2.2 Enflasyon	2
1.2.3 Politika Faizleri	3
1.2.4 Döviz Kurları	4
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	5
2.1 İstihdam	5
2.2 Enflasyon	6
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	9
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	9
3.2 Turizm	11
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	15
4.1 2019 Yılı Üçüncü Çeyrek Sonuçları	15
4.2 Gelirler	15
4.3 Giderler	16
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	17
4.5 Finansman Dengesi	18
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	21
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	21
5.1.1 Finansal Derinleşme	21
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları	21
5.1.3 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	22
5.1.4 Banka, Şube, Personel ve ATM Sayısı	22
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	24
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler	25
5.2.2 Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	27
5.2.3 Krediler	28
5.2.4 Menkul Değerler Cüzdanı	30
5.2.5 Mevduat	31

5.2.6	Özkaynaklar	34
5.3	Para Arzı	35
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	36
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	39
5.6	Bankacılık Dışı Finans Sektörü	39
5.6.1	Uluslararası Bankacılık Birimleri	39
5.6.2	Sigorta Şirketleri	40
5.6.3	Döviz Büroları	40
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>	41
6.1	Sermaye Yeterliliği	41
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	42
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı	44
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>	45
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	47
EK C.	<i>NOTLAR</i>	87

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri	1
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	5
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	5
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (Yıllık % Değişim, 2015=100).....	8
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat.....	9
Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay).....	10
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	11
Tablo 3.4: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	11
Tablo 3.5: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler.....	13
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL).....	15
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL).....	15
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL).....	16
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	17
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	18
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	21
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	22
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler.....	22
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	23
Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler	23
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	24
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)	25
Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	26
Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	26
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	27
Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL).....	28
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	31
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	32
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	33
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)	33
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	34
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	35
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi.....	36
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)	37
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	38
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%).....	39
Tablo 5.22: Uluslararası Bankacılık Birimleri Konsolide Bilançosu (Milyon ABD Doları)	39
Tablo 5.23: Sigorta Şirketleri Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	40
Tablo 5.24: Döviz Büroları Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	40
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar	41
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	43
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları	44
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası.....	45
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	46
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	48
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	49
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	50
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)	51
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)	52
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	53

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%).....	54
Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%).....	55
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%).....	56
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%).....	57
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler.....	58
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL).....	59
Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	60
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	61
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	62
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	63
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	64
Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	65
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	66
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)	67
Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL).....	68
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	70
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	70
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL).....	73
Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	74
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	75
Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	76
Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	77
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	78
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%).....	78
Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	79
Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim	79
Tablo B.37: KKTCC ve T.C. Enflasyon Oranları.....	80
Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)	80
Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri	81
Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	82
Tablo B.41: KKTCC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	83
Tablo B.42: KKTCC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	84
Tablo B.43: KKTCC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı.....	85
Tablo B.44: 2018 - 2019 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)	85
Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	86

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları.....	2
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları.....	3
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	4
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100).....	4
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım.....	5
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	5
Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi – TL/EUR Yıllık Değişim	6
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı.....	6
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı.....	7
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı.....	7
Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları	7
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat.....	9
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)	10
Grafik 3.3: 2019 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2018 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	12
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%).....	12
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	12
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL).....	15
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL).....	16
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Milyon TL)	16
Grafik 4.4: Çeyrekler İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	18
Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	19
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%).....	21
Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	23
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	25
Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%).....	26
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	27
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%).....	27
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	28
Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim.....	28
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	29
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%).....	29
Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL).....	29
Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	30
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%).....	31
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%).....	32
Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	32
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	34
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	34
Grafik 5.19: M2'nin Bileşenlerinin Payları.....	35
Grafik 5.20: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı.....	36
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu.....	41
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	41
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	42
Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....	42
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi	42
Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı.....	43
Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA	44

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

OECD tarafından 19 Eylül 2019 tarihinde yayınlanan Ara Dönem Ekonomik Görünüm Raporu'nda küresel görünümün her geçen gün daha kırılgan ve daha belirsiz bir hal aldığına değinilmiştir. 2019 ve 2020 yılı için daha önce yapılan küresel büyüme tahminleri aşağı yönlü revize edilerek sırasıyla 0,3 puan düşüşle yüzde 2,9 ve 0,4 puan düşüşle yüzde 3,0 olarak açıklanmıştır.

OECD raporuna göre, yükselen jeopolitik gerginliklerin ve Suudi Arabistan'da petrol arzında yaşanan aksaklıkların petrol fiyatlarında hızlı bir yükselişe neden olması ile finansal piyasalarda oynaklık ve belirsizlik artmıştır. Aynı zamanda, ticari gerginliklerin devam etmesi sonucu küresel ticaretin zayıf kalmaya devam ettiği de vurgulanmıştır. 2018 yılı sonunda küresel ticaret hacmi, özellikle mal ve hizmetler kalemleri, neredeyse durma noktasına gelmiş ve 2019 yılında da düşmeye devam etmiştir. Anketler aracılığıyla elde edilen sonuçlara göre yeni ihracat siparişleri incelendiğinde, ilgili ekonomilerin üçte ikisinde siparişlerde azalma olduğu görülmüştür.

OECD raporunda ayrıca yükselen politika belirsizliklerinin yatırımlar üzerindeki etkisinin dikkat çekici olduğuna değinilmiştir. G20 ekonomilerinde toplam yatırımların büyüme hızı keskin bir düşüş yaşamıştır ve 2018 yılı başlarında yüzde 5 olan yıllık yatırım büyüme hızı 2019 yılı ilk yarısı sonunda yüzde 1'e düşmüştür. Raporda gelişmiş ekonomilerde şirket yatırımlarının bir göstergesi olan sermaye malları üretiminde 2019 yılı ilk yarısında hızlı bir düşüş yaşandığı belirtilmiştir.

Söz konusu raporda imalat sanayi sektöründe yaşanan ivme kaybının, küresel ekonomik büyüme beklentilerinde uzun dönemler sürececek negatif etki yaratma riskinin yükseldiği de öngörülmüştür. Ayrıca raporda düşük hızda seyreden ekonomik büyüme ve belirsizliklerin yarattığı risklere karşı politika araçları kullanılarak, yatırımların teşvik edilmesi ve potansiyel büyümenin artırılması önerilerine yer verilmiştir. Ekonomilerde hâlihazırda uygulanmaya başlanan genişlemeci para politikalarının, maliye politikaları ve reformlarla desteklenmesi gerekliliğine değinilmiştir.

2019 yılı Ekim ayı IMF Küresel Ekonomik Görünüm raporunda, 2018 yılı son üç çeyreğinde keskin bir düşüş kaydeden küresel büyüme hızının, 2019 yılında da zayıf bir seyir izlemeye devam ettiği vurgulanmıştır. İmalat sanayinde üretim oldukça zayıf seyrederek küresel finansal krizden sonra görülen en düşük seviyelere inmiştir. Ticaret savaşları ve jeopolitik gerginliklerdeki yükseliş, uluslararası işbirliğine ve küresel ticaret sistemine dair belirsizlikleri artırarak yatırım kararlarını ve küresel ticareti olumsuz yönde etkilemiştir. Genişlemeci para politikalarına olan yönelim, bu gerginliklerin finansal piyasa duyarlılığındaki ve finansal piyasa aktivitelerindeki olumsuz etkileri baskılasa da, küresel büyümedeki kırılganlık hala daha devam etmektedir.

IMF'nin söz konusu raporunda küresel büyümenin 2019 yılsonunda yüzde 3 artış göstereceği tahmin edilmektedir. Tahmin edilen bu seviye 2008-2009 yıllarından bugüne görülen en düşük küresel büyüme hızı olup, 2019 yılı Nisan ayında IMF Küresel Ekonomik Görünüm raporundaki tahminden 0,3 puan aşağıda bir seviyeye denk gelmektedir.

IMF ilgili raporunda 2020 yılına ait küresel büyüme tahminini yüzde 3,4 olarak açıklamış, 2019 yılından sonra küresel ekonominin toparlanacağına dair beklentileri olduğunun altını çizmiştir. 2020 yılı için yapılan bu iyimser tahmin, Latin Amerika ve Ortadoğu gibi gelişmekte olan ekonomilerin performanslarında gözlemleneceği tahmin edilen iyileşmeden kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan, 2020 yılı ve sonrasında Amerika Birleşik Devletleri, Avro Bölgesi, Çin Halk Cumhuriyeti ve Japonya'yı kapsayan gelişmiş ekonomilerde büyüme hızının daha ılımlı seyredeceği tahmin edilmektedir.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri

	2018	2019 ¹	2019 ²	2020 ¹	2020 ²
IMF	3,6	3,9	3,0	3,6	3,4
Dünya Bankası	3,0	3,0	2,6	2,8	2,6
OECD	3,6	3,9	2,9	3,5	3,0

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ Kuruluşların o yıla ait ilk tahminleridir.

² Kuruluşların o yıla ait son tahminleridir.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, 2019 yılı Eylül ayında yayınladığı raporunda Türkiye ekonomisinin 2019 yılı ikinci çeyreğinde beklentilerden daha iyi bir performans sergilediğini belirterek, bir önceki raporlarında Türkiye ekonomisinin 2019 yılında yüzde 1,1 daralacağına dair öngörüsünü değiştirerek yüzde 0,3 daralacağı yönünde revize etmiştir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

ABD ekonomisi 2019 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 2,1 büyümüştür. Ancak ilgili büyüme verisi revize edilerek 0,1 puan indirilmiş ve GSYH büyüme hızının yüzde 2,0 olarak gerçekleştiği açıklanmıştır. ABD ekonomisi 2019 yılının üçüncü çeyreğinde ise beklentileri aşarak yüzde 1,9 büyüme kaydetmiştir. İlgili büyüme verisinin beklentilerin üzerinde gerçekleşmesinde tüketici harcamalarında yüzde 2,6 olacağı tahmin edilen artışın yüzde 2,9 olarak gerçekleşmesi etkili olmuştur.

Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Bürosu (ONS) tarafından yayınlanan zincirlenmiş hacim endeksi verisine göre Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYH), 2019 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,2 küçülme kaydetmiştir. İlk çeyrek verisi ise 0,1 puan artırılarak yüzde 0,6 olarak revize edilmiştir. Aynı dönemde Birleşik Krallık ekonomisi bir önceki yılın aynı çeyreğine göre ise yüzde 1,3 büyümüştür. İlgili veri 2019 yılı birinci çeyrek için 0,3 puanlık bir artışla revize edilerek yüzde 2,1 olarak açıklanmıştır.

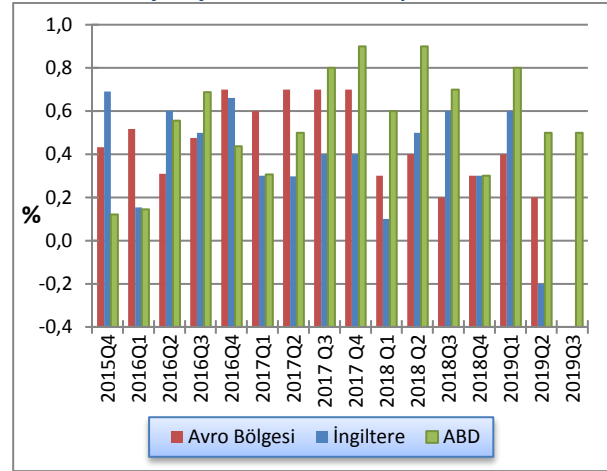
Avro Bölgesinde 2019 yılının ikinci çeyreğinde EUROSTAT tarafından açıklanan verilere göre mevsimsellikten ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH büyüme oranı, bir önceki çeyreğe kıyasla 0,2 puan gerileme kaydederek, yüzde 0,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. İlgili dönemde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre ise ekonomik büyüme hızı yüzde 1,2 olmuştur.

Türkiye ekonomisi 2019 yılının ikinci çeyreğinde zincirlenmiş hacim endeksine göre, beklentilerin altında küçülerek, yıllık yüzde 1,5 oranında gerçekleşmiştir. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilere göre ise Türkiye ekonomisi ikinci çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 1,2 büyüme kaydetmiştir.

Harcamalar yöntemine göre GSYH verileri incelendiğinde, özel tüketim harcamalarının 0,6 puan ile büyümeyi negatif yönde etkilediği diğer taraftan kamu harcamalarının 0,5 puan ile büyümeyi desteklediği görülmektedir. Net ihracat verisi, 2018 yılının ikinci çeyreğinden itibaren olduğu gibi, yıllık GSYH artışına katkıda bulunmaya devam etmiş ve 2019 yılı ikinci çeyreğinde büyümeye 5,7 puan katkı sağlamıştır. İlgili çeyrekte yatırım harcamaları ise -7,1 puan ile GSYH'yi güçlü bir şekilde aşağıya çekmiştir.

Üretim yöntemine göre GSYH, 2019 yılı ikinci çeyreğinde hizmetler ve tarım sektöründe yaşanan genişleme ile yıllık bazda yükselirken, sanayi ve inşaat sektörlerindeki daralmadan düşüş yönü etkilenmiştir.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: OECD

1.2.2 ENFLASYON

ABD ekonomisinde 2019 yılı Temmuz ayı yıllık TÜFE oranı yüzde 1,8 seviyesinde gerçekleşirken, Ağustos ve Eylül aylarında ise ilgili oran beklentilerin altında kalarak yüzde 1,7 seviyesine gerilemiştir. Aylık TÜFE artışları ise Temmuz, Ağustos ve Eylül ayları için sırasıyla yüzde 0,3, yüzde 0,1 ile yüzde 0 seviyelerinde olmuştur. 2019 yılı Eylül ayında enerji ve gıda fiyatları hariç çekirdek TÜFE aylık yüzde 0,1 olurken, yıllık yüzde 2,4 artış ile 11 yılın en yüksek artışını kaydetmiştir.

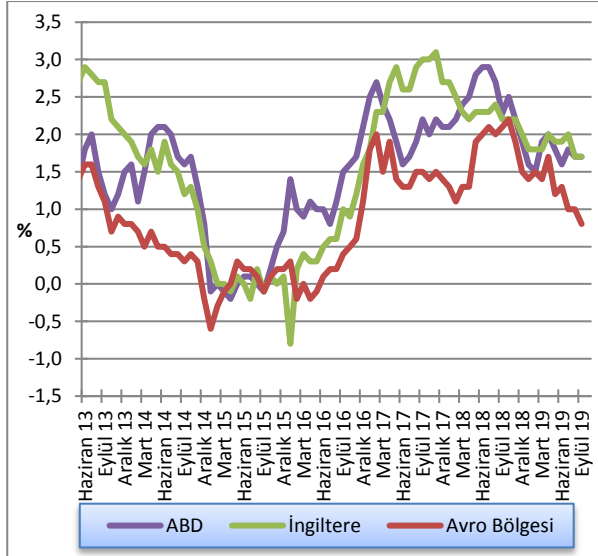
ONS tarafından açıklanan Birleşik Krallık 2019 yılı üçüncü çeyrek yıllık TÜFE oranı, Temmuz ayında yüzde 2, Ağustos ve Eylül aylarında ise yüzde 1,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. Akaryakıt, ikinci el otomobil satışları ve elektrik, gaz ve diğer yakıtlar kalemlerinde gerçekleşen düşüşler, Eylül ayında TÜFE oranını aşağı yönlü etkilerken, bu trend mobilya, ev aletleri, otel konaklamaları ile eğlence ve kültür kalemlerinde yaşanan yükseliş ile dengelenmiştir.

EUROSTAT verilerine göre Avro Bölgesinde harmonize edilmiş TÜFE yıllık oranı 2019 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında yüzde 1,0 seviyesinde gerçekleşirken, Eylül ayında yüzde 0,8 düzeyine inmiştir. TÜFE değişim oranlarına bir önceki aya kıyasla bakıldığında Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde -0,5, yüzde 0,1 ve yüzde 0,2 olduğu görülmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, 2019 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında yıllık bazda TÜFE sırasıyla yüzde 16,65 ve yüzde 15,01, Yİ-ÜFE ise yüzde 21,66 ve yüzde 13,45 oranında artış göstermiştir. 2019 yılı Eylül ayı verilerine göre, yıllık TÜFE artışı yüzde 9,26 olurken, yıllık Yİ-ÜFE ise yüzde 2,45 ile 2016 yılı Eylül ayından bugüne kadarki en düşük düzeyine inmiştir.

Ana harcama gruplarına göre incelendiğinde 2019 yılı Eylül ayında gıda ve alkolsüz içecekler aylık bazda yüzde 0,6 gerileyerek, TÜFE hesaplanmasında en yüksek ağırlığa sahip grup olmasının etkisiyle aylık enflasyonu 14 baz puan aşağı çekmiştir. İlgili dönemde eğlence ve kültür grubu da TÜFE'yi aşağı yönlü etkilerken konut, ulaştırma ile giyim ve ayakkabı gruplarında yaşanan fiyat artışları TÜFE enflasyonunun yükselmesine sebep olan faktörler olmuştur.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 2019 yılı Eylül ayında yaptığı Federal Açık Piyasa Toplantısı'nda (FOMC) politika faizini piyasa beklentilerine paralel olarak 25 baz puan indirerek yüzde 1,75 – 2,00 bandına çekmiştir. Fed Başkanı Jerome Powell, zayıf küresel büyüme ve ticaret savaşlarının faiz indiriminde önemli rol oynadığını belirtmiştir.

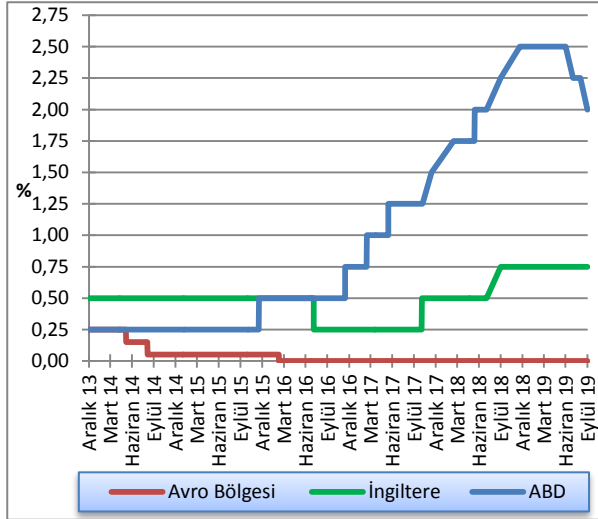
Fed FOMC 2019 yılı Ekim ayı toplantısında, beklentilere paralel olarak politika faizini 25 baz puan indirerek yüzde 1,50 – 1,75 bandına çekmiştir. Fed Başkanı Jerome Powell, ekonominin ılımlı bir büyüme, güçlü bir işgücü piyasası ve yüzde 2 hedefine yakın enflasyon görünümü ile tutarlı kaldığı sürece faiz artırımına gidilmeyeceği ve mevcut para politikasının uygun olmaya devam edeceğini belirtmiştir.

İngiltere Merkez Bankası (BoE) 2019 yılı Eylül ayında gerçekleştirdiği para politikası toplantısında politika faiz oranında bir değişikliğe gitmeyerek yüzde 0,75 oranında sabit tutmuştur. Aynı şekilde, tahvil alım programını da değiştirmeyerek aylık 435 milyar Sterlin olarak devam edileceğini açıklamıştır. BoE toplantı sonrası yayımladığı metinde, Brexit belirsizliğinin ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilediğine vurgu yapmış ve 31 Ekim 2019 tarihine kadar herhangi bir anlaşmaya varılamaması durumunun ilerleyen dönemlerde büyümeyi yavaşlatacağına ve fiyatları yukarı çekeceğine dikkat çekmiştir.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) 12 Eylül 2019 tarihli toplantısında politika faizinde değişikliğe gitmeyerek yüzde sıfır düzeyinde tutmaya devam etmiştir. Toplantıda 1 Kasım 2019 tarihinden itibaren aylık 20 milyar avro tutarında tahvil alımı yapılmasına ve ilgili tahvil alımlarının gerektiği müddetçe devam edileceğine karar verilmiştir. Avro Bölgesi'nde yavaşlayan ekonomi, ABD – Çin Halk Cumhuriyeti arasında süregelen ticaret savaşlarının Avrupa ticaretini de sekteye uğratması ve hedef olan yüzde 2 oranının altında seyreden enflasyon verisi bu kararın alınmasında etkili olmuştur. Ayrıca OECD, Dünya Bankası ve IMF gibi uluslararası kurumların küresel ekonomik büyüme beklentilerini aşağı yönlü revize etmiş olmaları da önemli bir rol oynamıştır.

ECB, Mario Draghi'nin Avrupa Merkez Bankası Başkanı olarak son kez katıldığı 2019 yılı Ekim ayı para politikası toplantısında da politika faizinde herhangi bir değişikliğe gitmemiştir.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları

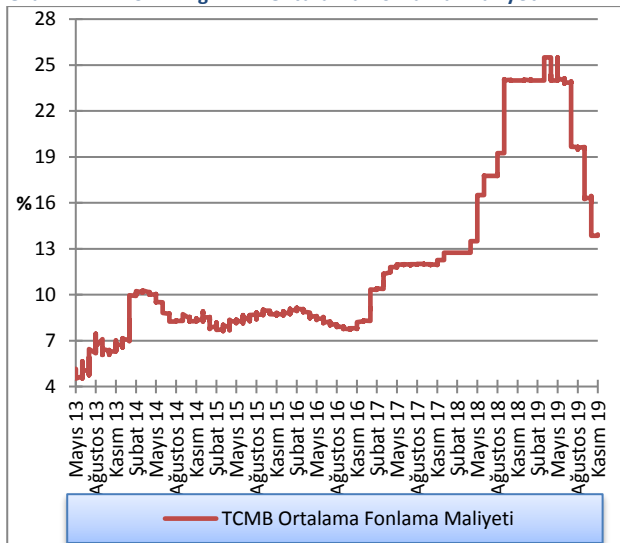

Kaynak: FED, ECB, BoE

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 12 Eylül 2019 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında politika faiz oranında 325 baz puan indirim yaparak yüzde 19,75 seviyesinden yüzde 16,50'e indirmiştir. İlgili toplantıda, piyasa beklentileri 300 baz puanlık bir indirim yapılacağı yönündeydi. Toplantı sonrası yayımlanan metinde, enflasyon oranındaki düşüş eğilimine dikkat çekilmiş ve mevcut para politikası duruşunun dezenflasyon patikasıyla büyük ölçüde uyumlu olduğu ifadelerine yer verilmiştir.

TCMB PPK 2019 yılı Ekim ayı toplantısında ise politika faiz oranını piyasa beklentilerinin yukarısında olan 250 baz puanlık bir indirim ile yüzde 16,50 seviyesinden yüzde 14'e çekmiştir. Böylelikle, 2019 yılında gerçekleştirilen son üç PPK toplantısında, politika faizinde yapılan aşağı yönlü revizeler toplam 1000 baz puan ile yüzde 10 oranlı bir indirime denk gelmiştir.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

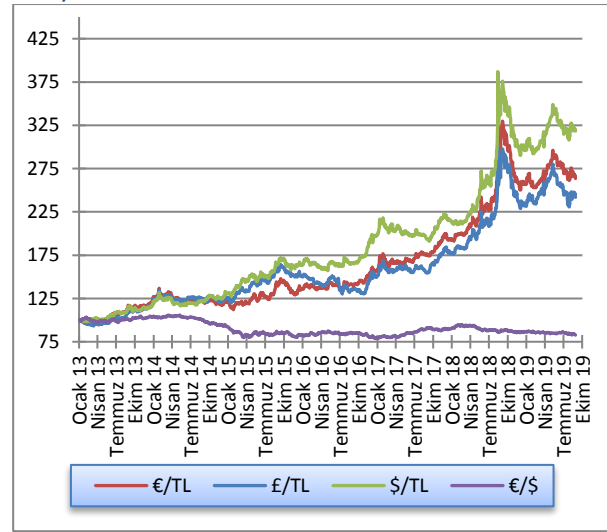

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2019 yılı üçüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası Avro ve Sterlin karşısında değer kazanırken; ABD doları karşısında ise sınırlı bir değer kaybı yaşamıştır. 2018 yılı üçüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, USD/TL için sırasıyla 7,27, 6,50, 5,59 iken, 2019 yılı aynı dönem ortalamaları 6,99, 6,31, 5,67 seviyelerinde gerçekleşmiştir. İki dönem arasında karşılaştırma yapıldığında Türk Lirasının, Avro karşısında yüzde 2,87, Sterlin karşısında yüzde 3,85 değer kazandığı; ABD doları karşısında ise yüzde 1,49 değer kaybettiği görülmektedir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

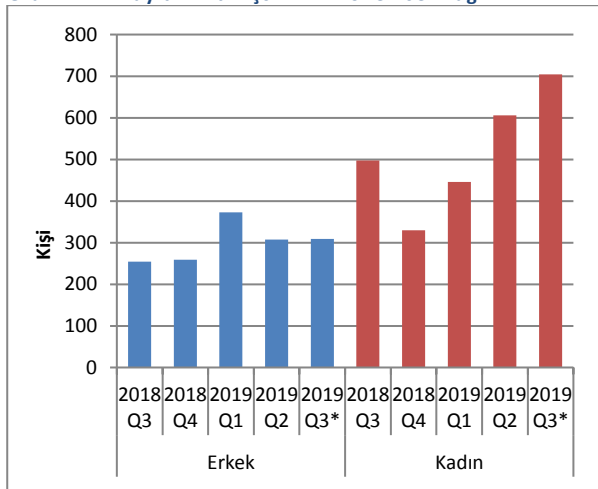
Kaynak: KKTCMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre; 2019 yılı ikinci çeyreği sonunda 692 olan kayıtlı işsiz sayısı, 2019 yılının Ağustos ayı sonu itibarıyla 1.013 kişiye yükselmiştir. Bu yılın Ağustos ayı işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiğinde, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 70'inin kadınlardan, yüzde 30'unun ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

2019 yılının Haziran ayı sonunda iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 912 iken, Temmuz ve Ağustos ayları sonunda iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı 673 olmuştur. İlgili dönem sonunda kayıttan düşen ve işe yerleştirilen toplam 573 kişi dikkate alındığında, iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 1.012 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2018 Q3	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3*
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	852	750	588	818	912
Dönem içinde iş isteğiyle başvurular	837	678	897	1072	673
Dönem içinde işe yerleştirilenler	177	115	78	190	157
Dönem içinde kayıttan düşenler	762	725	589	788	416
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	750	588	818	912	1.012

Kaynak: Çalışma Dairesi

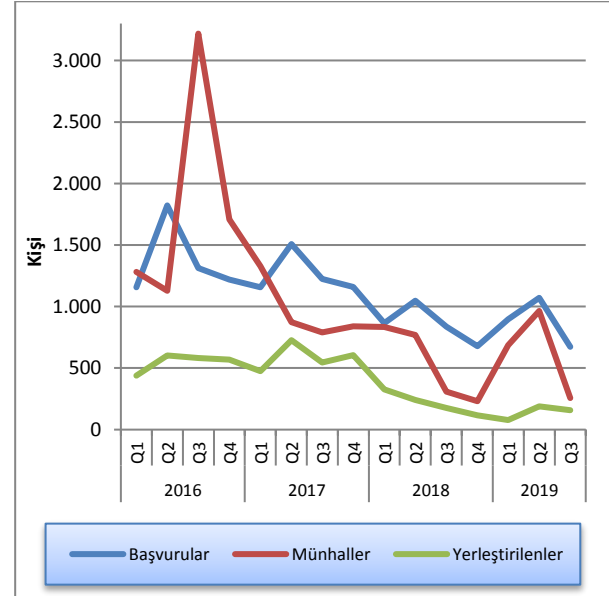
Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2019 yılı ikinci çeyrek sonu itibarıyla toplam 1.500 iş münhalinin Temmuz ayına aktarıldığı, Temmuz ve Ağustos aylarında ise toplam 257 yeni münhal açıldığı görülmektedir. 157 adet doldurulan ve 42 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2019 yılı Ağustos ayı sonu itibarıyla toplam 1.558 münhal ertesi döneme devredilmiştir.

Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2018 Q3	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3*
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	1.504	1.623	720	1.089	1.500
Dönem içinde alınan iş münhalleri	309	231	687	964	257
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	177	115	78	190	157
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	13	1.019	240	363	42
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	1.623	720	1.089	1.500	1.558

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

Kaynak: Çalışma Dairesi

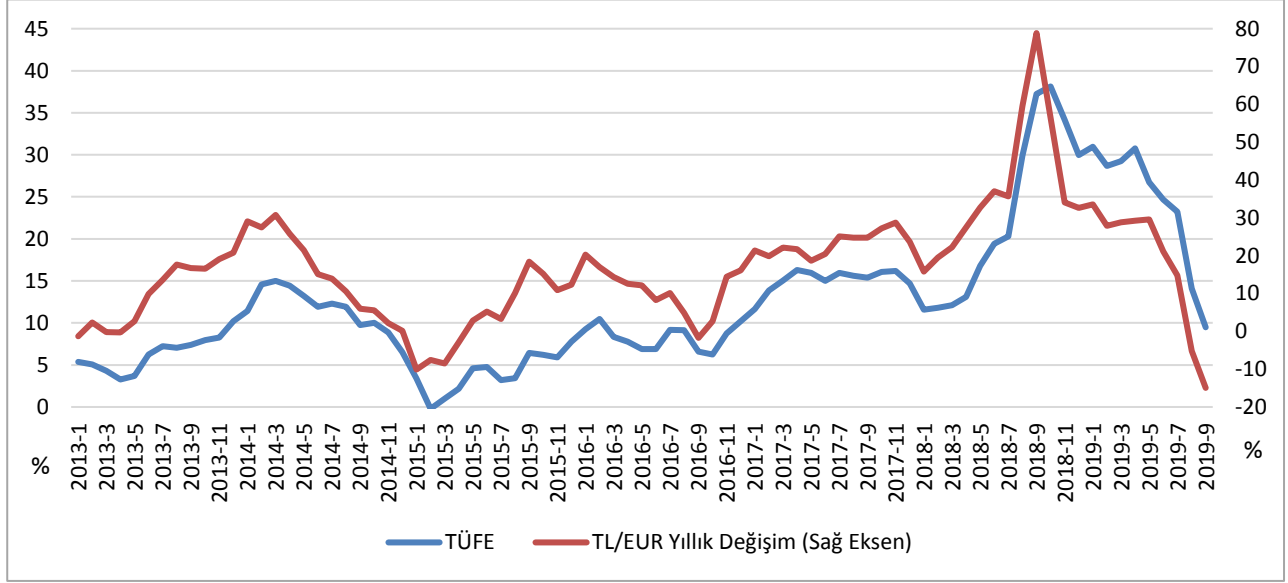
*2019 yılı Temmuz ve Ağustos ayı verisi baz alınmıştır.

2.2 ENFLASYON

2013 yılı Mart ayından bu yana gerçekleşen TÜFE değişimleri ve TL/EUR yıllık değişimleri incelendiğinde, iki değer de ilgili dönemde genel olarak birbirine paralel seyrettiği görülmektedir. Grafikten anlaşılacağı üzere Türk Lirası'nın yabancı para cinslerine karşı değer kaybının tüketici fiyatları genel seviyesine geçişkenliği

çok yüksektir. 2015 yılından itibaren birbirine paralel olarak devam eden değişim oranları Ocak 2018 döneminden itibaren yükselişe geçmiş ve yıl boyunca bu yükselişi sürdürmüştür. 2019 yılı Ocak ayından itibaren değişim oranlarının düşüşe geçtiği görülmektedir.

Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi – TL/EUR Yıllık Değişim

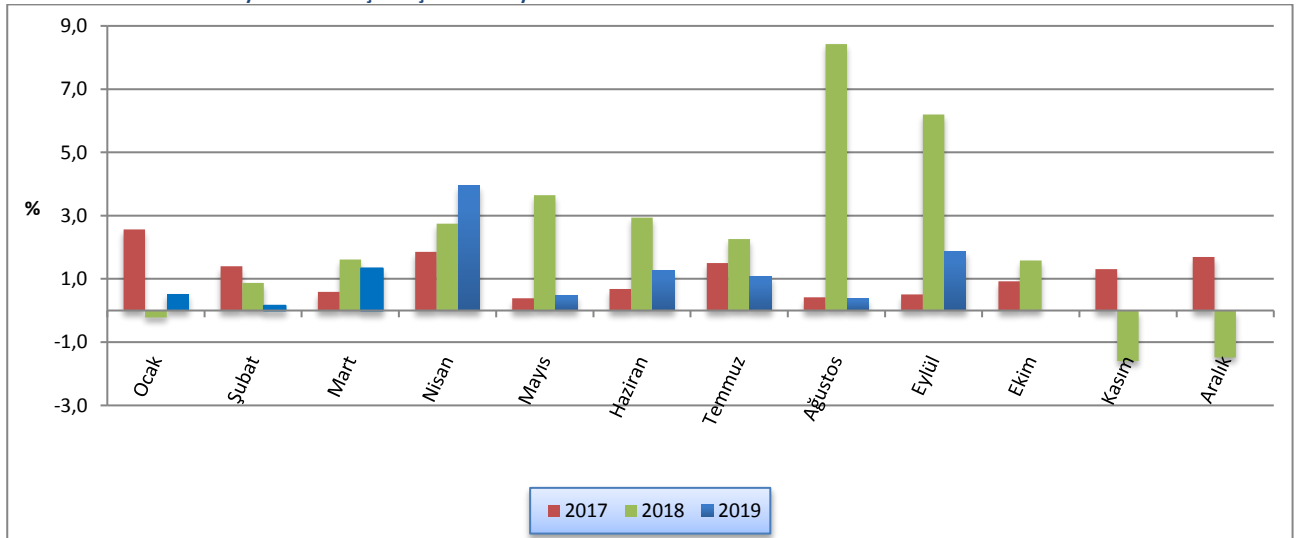

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

2019 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki aya göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2018 yılının aynı dönemleri ile kıyaslandığında; 2018 yılının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 2,26, yüzde

8,42 ve yüzde 6,20 olan oranlar, 2019 yılının aynı aylarında sırasıyla yüzde 1,07 yüzde 0,38 ve yüzde 1,88 olarak gerçekleşmiştir.

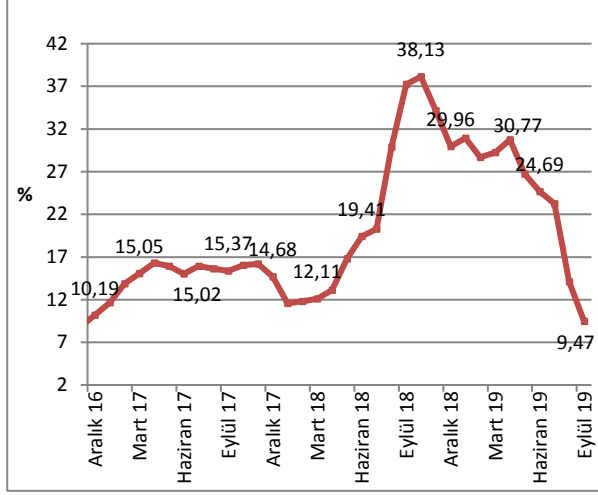
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

2018 yılı Temmuz ayında yüzde 20,30, Ağustos ayında yüzde 29,88 ve Eylül ayında yüzde 37,23 olan yıllık enflasyon oranı, 2019 yılı Temmuz ayında yüzde 23,24, Ağustos ayında yüzde 14,10 ve Eylül ayında yüzde 9,47 seviyesinde gerçekleşmiştir.

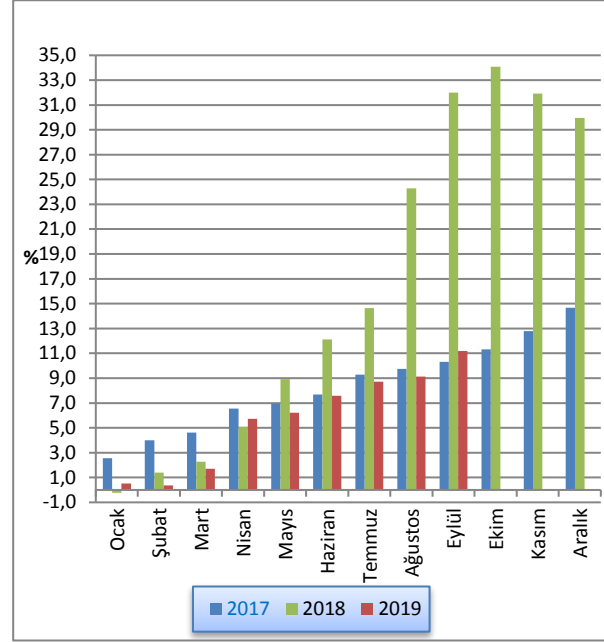
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

2019 yılı üçüncü çeyreğindeki aylara bakıldığında, bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı Temmuz ayında yüzde 8,72, Ağustos ayında yüzde 9,12 ve Eylül ayında yüzde 11,18 seviyesinde gerçekleşmiştir.

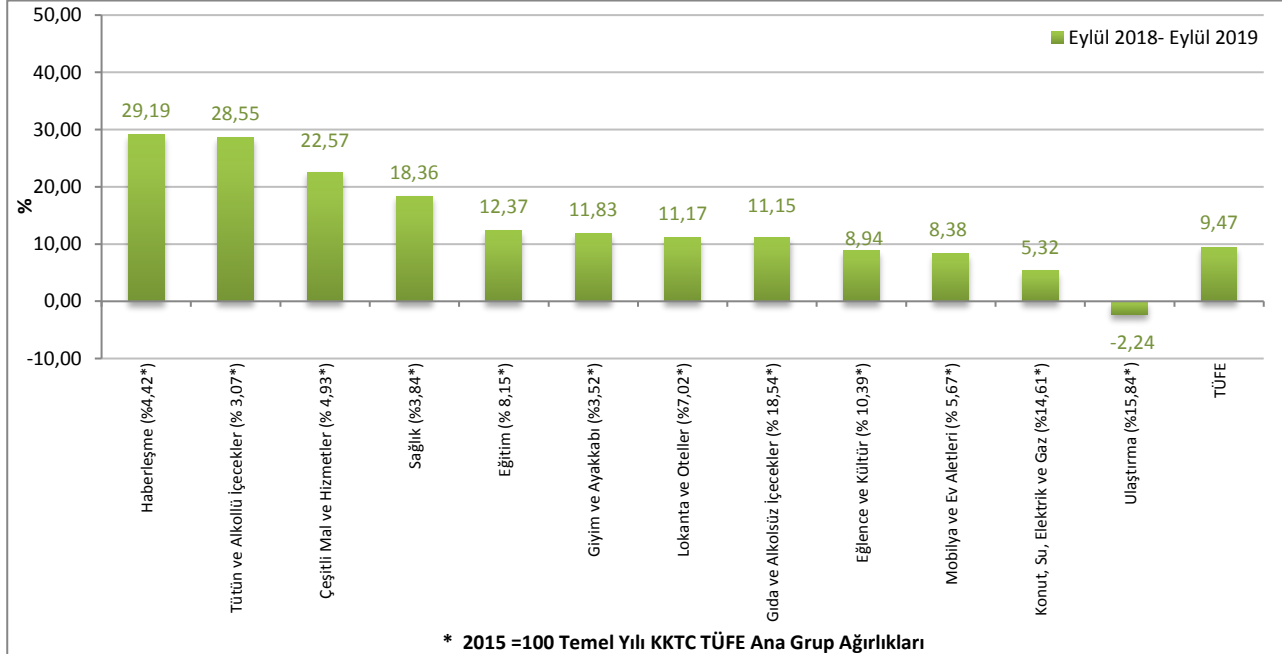
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

2019 yılı Eylül ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 29,19 ile haberleşme, yüzde 28,55 ile tütün ve alkollü içecekler, yüzde 22,57 ile çeşitli mal ve hizmetler kalemleridir. 2019 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla fiyat gerilemesi olan tek ana grup -2,24 ile ulaştırma kalemi olmuştur.

Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

2017, 2018 ve 2019 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna kıyasla ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (Yıllık % Değişim, 2015=100)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2017	Ocak	2,56	2,56	11,64
	Şubat	1,40	4,00	13,85
	Mart	0,59	4,61	15,05
	Nisan	1,85	6,54	16,29
	Mayıs	0,39	6,95	15,94
	Haziran	0,68	7,68	15,02
	Temmuz	1,50	9,29	15,95
	Ağustos	0,42	9,75	15,63
	Eylül	0,51	10,31	15,37
	Ekim	0,92	11,32	16,05
	Kasım	1,31	12,78	16,19
	Aralık	1,69	14,68	14,68
2018	Ocak	-0,22	-0,22	11,57
	Şubat	1,61	1,39	11,80
	Mart	0,87	2,26	12,11
	Nisan	2,75	5,07	13,10
	Mayıs	3,65	8,91	16,78
	Haziran	2,94	12,11	19,41
	Temmuz	2,26	14,64	20,30
	Ağustos	8,42	24,29	29,88
	Eylül	6,20	31,99	37,23
	Ekim	1,58	34,08	38,13
	Kasım	-1,60	31,93	34,16
	Aralık	-1,49	29,96	29,96
2019	Ocak	0,53	0,53	30,94
	Şubat	-0,15	0,37	28,67
	Mart	1,33	1,71	29,26
	Nisan	3,95	5,72	30,77
	Mayıs	0,47	6,22	26,75
	Haziran	1,27	7,57	24,69
	Temmuz	1,07	8,72	23,24
	Ağustos	0,38	9,12	14,10
	Eylül	1,88	11,18	9,47

Kaynak: DPÖ

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

(KKTC Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan 2019 yılı Ağustos ve Eylül ayına ait ihracat ve ithalat verileri temin edilemediğinden, ilgili dönem için güncelleme yapılamamıştır).

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre KKTC'nin 2018 yılı ikinci çeyrek döneminde yapılan ihracat toplamı 27 milyon ABD doları iken, 2019 yılının aynı döneminde 24 milyon ABD dolarına düşmüştür. 2019 Temmuz dönemi ihracat verilerine bakıldığında, bir önceki yılın aynı dönemine

kıyasla yüzde 29 oranında düşüş gerçekleştiği görülmektedir. İthalat ise, 2019 yılının ikinci çeyreğinde, önceki yılın aynı dönemine göre 27 oranında azalmıştır. 2019 yılı Temmuz ayı verilerine bakıldığında, ithalat rakamı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13 azalarak 125 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2018	2019	Yüzde Değişim	2018	2019	Yüzde Değişim
Ocak	10.005.513	6.467.864	-35,4	140.243.668	121.679.870	-13,2
Şubat	14.786.580	10.992.833	-25,7	133.232.746	109.008.160	-18,2
Mart	12.136.187	11.551.179	-4,8	157.426.888	111.218.781	-29,4
I. Çeyrek	36.928.280	29.011.876	-21,4	430.903.302	341.906.811	-20,7
Nisan	11.138.772	11.641.647	4,5	161.867.887	124.013.619	-23,4
Mayıs	9.388.843	8.479.248	-9,7	163.653.077	121.194.214	-25,9
Haziran	6.285.919	3.560.394	-43,4	129.217.286	85.829.649	-33,6
II. Çeyrek	26.813.534	23.681.289	-11,7	454.738.250	331.037.482	-27,2
Temmuz	7.259.445	5.160.899	-28,9	144.922.049	125.513.234	-13,4
Ağustos						
Eylül						
III. Çeyrek	7.259.445	5.160.899	-28,9	144.922.049	125.513.234	-13,4
Yıl Toplamı (Ocak – Temmuz)	71.001.259	57.854.064	-18,5	1.030.563.601	798.457.527	-22,5

Kaynak: Ticaret Dairesi

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

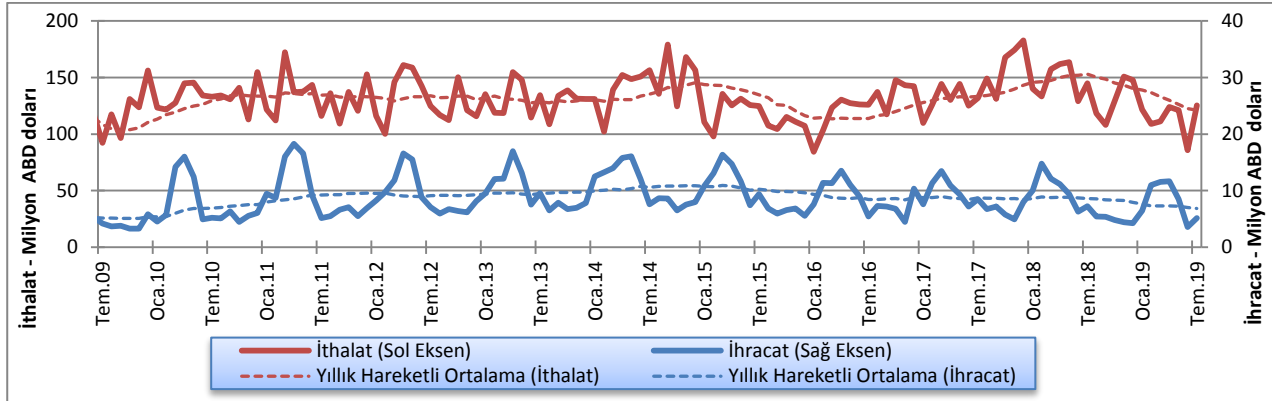
2) Hidrokarbon ithalatı dâhil değildir.

3) 2018 ve 2019 yılı ithalat ve ihracat rakamları geçici rakamlardır.

KKTC'nin ihracat ve ithalatının Temmuz 2009 ve Temmuz 2019 dönemleri arasındaki 10 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci altı ayda düştüğü görülmektedir. Buna karşılık ihracat toplamının yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı bir artış eğilimi sergilemiş, 2015 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde ise düşüşe geçmiş ve yatay bir seyir izlemeye başlamıştır.

İthalatta ise, 2009 yılının Şubat ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2019 yılının Haziran ayında 86 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalatın yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, Eylül 2016 sonrası dönemde yükselişe geçtiği, ancak Ekim 2018 sonrası dönemde tekrar düşmeye başladığı görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

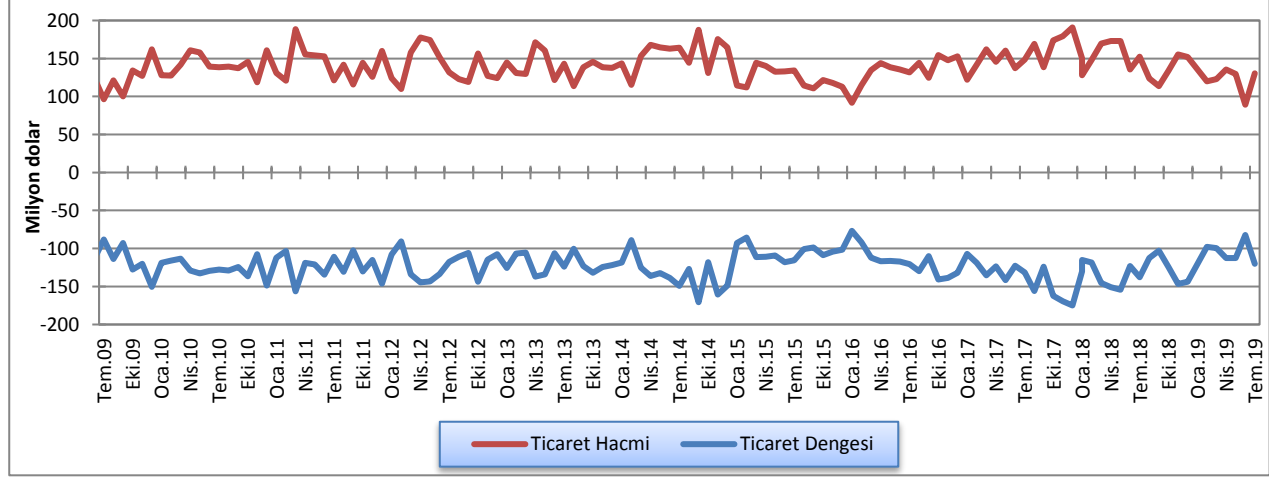

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmekte ve ülke ekonomisinin dışa bağımlılığına işaret etmektedir. 2019 yılı Temmuz ayında, 2018 yılının aynı dönemine kıyasla ticaret hacmi 152 milyon ABD dolarından 130,6 milyon ABD dolarına gerilemiş, dış ticaret açığı ise ilgili dönemlerde sırasıyla 137,7 milyon ve 120,3 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 olarak gerçekleşirken, 2011 - 2014 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2015 ve 2017 yıllarında bu oran yüzde 7,1 ve 2018 yılı ortalaması ise yüzde 5,5 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılına bakıldığında, Ocak - Temmuz dönemi ortalamasının yüzde 7,2 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2018 yılı tamamında AB ülkeleri, Diğer Avrupa Ülkeleri Orta Doğu ve Arap Ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının toplam ihracat içindeki paylarında bir önceki yıla kıyasla artış kaydedilirken, Türkiye'nin payında ise düşüş gerçekleşmiştir.

2018 yılının aynı dönemi ile kıyaslandığında, 2019 yılı Ocak - Temmuz döneminde Orta Doğu ve Arap Ülkeleri'ne yapılan ihracat paylarında artış, Türkiye, AB Ülkeleri, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Diğer Ülkeler'e yapılan ihracatın payında ise düşüş gözlemlenmiştir.

Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018	51,7	10,3	2,5	25,9	9,6
2019 (Ocak - Temmuz)	54,1	2,7	3,7	35,3	4,2

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2018 yılsonu itibarıyla yüzde 58,8'dir. 2017 yılı ile kıyaslandığında, 2018 yılı tamamında Türkiye, Diğer Avrupa Ülkeleri, Orta Doğu ve Arap Ülkeleri ve Diğer Ülkeler'den yapılan ithalatın payında önceki yıla göre artış, AB ülkelerinden ve Uzak Doğu Ülkeleri'nden yapılan ithalatın paylarında azalış gerçekleşmiştir.

2019 yılı Ocak – Temmuz dönemine bakıldığında, Türkiye'nin payı yüzde 62,4, AB ülkelerinden yapılan ithalatın payı ise yüzde 14,8'dir. 2018 yılının aynı dönemi ile kıyaslandığında Türkiye, Orta Doğu ve Arap Ülkeleri, AB ülkeleri ve Uzak Doğu Ülkeleri gruplarından yapılan ithalatın payında azalış, Diğer Ülkeler ve Diğer Avrupa Ülkeleri gruplarının paylarında ise artış görölmektedir.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,6	21,7	8,4	3,4	4,9	2,7
2018	58,8	19,6	8,2	4,9	5,5	2,8
2019 (Ocak – Temmuz)	62,4	14,8	9,2	4,8	6,2	2,6

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2018 yılının üçüncü çeyreğinde 493.425 olan toplam gelen yolcu sayısı, 2019 yılının aynı döneminde yüzde 2,1 oranında artarak 503.620 olmuştur.

Üçüncü çeyrekte KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısı 2018 yılının aynı dönemine göre yüzde 2,7 artarken, 3. ülke uyruklu yolcuların sayısı ise yüzde 0,1 oranında artmıştır.

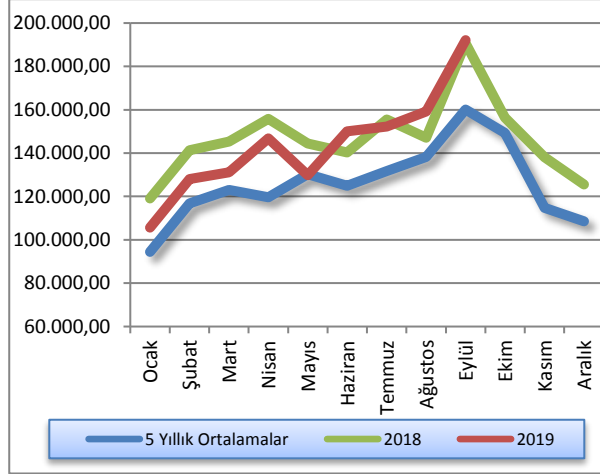
Tablo 3.4: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2018	2019	Yüzde Değişim	2018	2019	Yüzde Değişim	2018	2019	Yüzde Değişim
Ocak	97.305	82.519	-15,2	21.783	23.111	6,1	119.088	105.630	-11,3
Şubat	108.195	96.692	-10,6	33.105	31.336	-5,3	141.300	128.028	-9,4
Mart	108.825	95.869	-11,9	36.534	35.218	-3,6	145.359	131.087	-9,8
I. Çeyrek	314.325	275.080	-12,4	91.422	89.665	-1,9	405.747	364.745	-10,1
Nisan	121.905	113.446	-6,9	33.919	33.322	-1,8	155.824	146.768	-5,8
Mayıs	113.104	97.306	-14,0	31.320	32.538	3,9	144.424	129.844	-10,1
Haziran	110.425	118.512	7,3	29.852	31.539	5,7	140.277	150.051	7,0
II. Çeyrek	345.434	329.264	-4,6	95.091	97.399	2,4	440.525	426.663	-3,1
Temmuz	119.565	117.512	-1,7	35.983	34.735	-3,5	155.548	152.247	-2,1
Ağustos	111.635	122.807	10,0	35.512	36.443	2,6	147.147	159.250	8,2
Eylül	146.028	147.043	0,7	44.702	45.080	0,8	190.730	192.123	0,7
III. Çeyrek	377.228	387.362	2,7	116.197	116.258	0,1	493.425	503.620	2,1
Toplam (Ocak - Eylül)	1.036.987	991.706	-4,4	302.710	303.322	0,2	1.339.697	1.295.028	-3,3

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2019 yılında gelen yolcu sayısı bir önceki yıl ve son beş yılın ortalamalarıyla karşılaştırıldığı zaman bu sayının Haziran ayına kadar 2018 yılı ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Ancak Haziran ayından itibaren 2018 yılı ve son 5 yıl ortalamasının üzerinde ilerlediği görülmektedir.

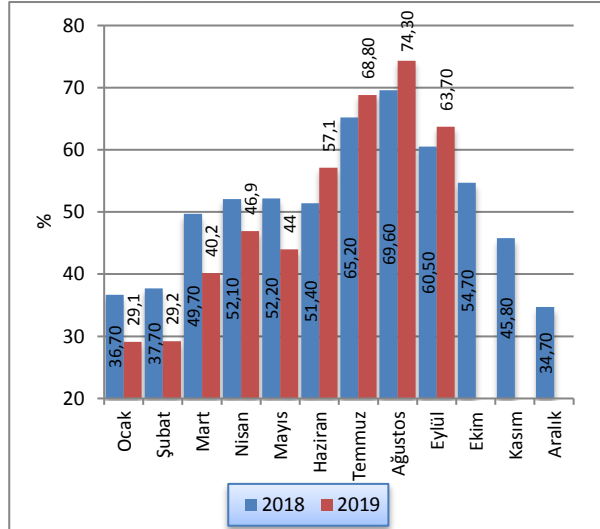
Grafik 3.3: 2019 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2018 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarıyla Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin 2018 ve 2019 yılları itibarıyla doluluk oranları incelendiği zaman 2019 yılı üçüncü çeyrek doluluk oranının bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

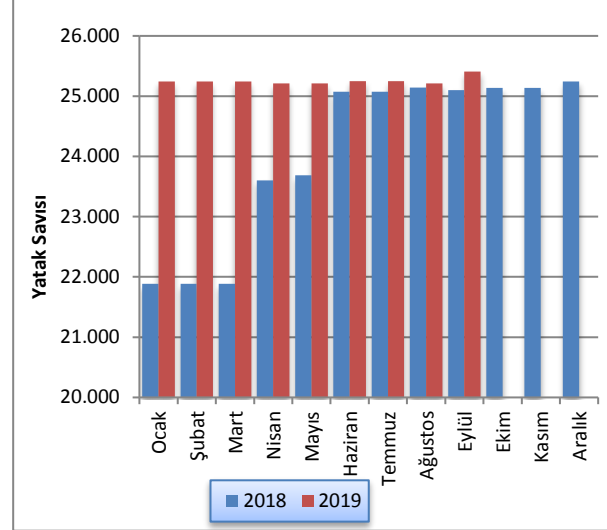

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

*2019 yılı üçüncü çeyreği için Turizm Planlama Dairesi tahmin rakamları kullanılmıştır.

Sektörün toplam yatak kapasitesindeki gelişim 2018 ve 2019 yılları itibarıyla karşılaştırıldığı zaman 2018 yılı üçüncü çeyreğinde 25.101 olan yatak kapasitesinin 2019 yılının aynı döneminde 25.409'a ulaştığı görülmektedir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ocak - Aralık 2018 tarihleri arasında kara kapılarından KKTC'ye yapılan girişler incelendiğinde, Güney Kıbrıs'tan yapılan girişlerin 2018 yılının ikinci çeyreğinden itibaren yükselmeye başladığı görülmektedir.

2018 ve 2019 yıllarının üçüncü çeyrek verileri kıyaslandığında ise, toplam girişlerin 2019 yılında arttığı ve özellikle Güney Kıbrıs uyruklarının girişlerinde yaşanan artışın genel toplama önemli bir katkısı olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 3.5: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ocak	142.730	150.377	93.241	152.451	82.017	112.207	317.988	415.035
Şubat	149.291	165.802	83.267	139.516	88.643	113.106	321.201	418.424
Mart	152.981	163.402	97.704	182.463	120.484	149.119	371.169	494.984
Nisan	139.336	157.512	106.602	203.143	137.044	184.496	382.982	545.151
Mayıs	146.289	174.290	110.945	208.708	151.169	191.193	408.403	574.191
Haziran	156.475	184.323	123.941	228.747	151.981	195.225	432.397	608.295
Temmuz	153.821	185.157	133.585	224.977	162.629	212.027	450.035	622.161
Ağustos	135.096	190.241	180.729	261.727	191.970	231.897	507.795	683.865
Eylül	140.318	192.118	186.477	212.741	192.924	205.454	519.719	610.313
Ekim	146.145		183.490		195.681		525.316	
Kasım	148.467		178.571		156.019		483.057	
Aralık	164.720		188.539		130.285		483.544	
Toplam	1.775.669	1.563.222	1.667.091	1.814.473	1.760.846	1.594.724	5.203.606	4.972.419

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2019 YILI ÜÇÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2019 mali yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 70,2 artış olurken gider toplamında yüzde 45,7 artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2019 yılı üçüncü çeyreğinde sırasıyla 2.400,8 ve 2.014,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılının üçüncü çeyreğinde 27,4 milyon TL fazla veren kamu maliyesi, 2019 yılının aynı döneminde 385,9 milyon TL fazla vermiştir.

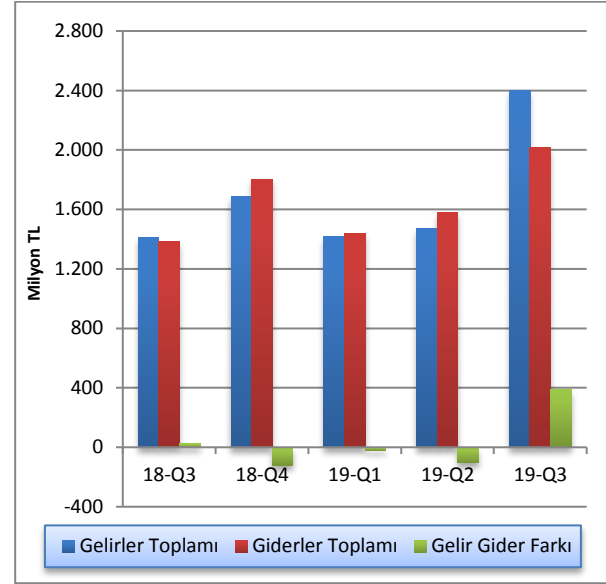
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2018		2019		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Tem-Eylül Gerçekleşme	Yıllık Öngörülen	Tem-Eylül Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	5.502,4	1.410,6	7.482,1	2.400,8	70,2
Bütçe Giderleri	5.452,3	1.383,2	8.275,1	2.014,9	45,7
Bütçe Dengesi	50,1	27,4	-793	385,9	1.308,4

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2018 yılının tamamında elde edilen 5.502,4 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 25,6'sı üçüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2019 yılının aynı döneminde öngörülen toplam bütçe gelirlerinin yüzde 32,1'i tahsil edilmiştir. 2019 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılacağı tahmin edilen 8.275,1 milyon TL'nin yüzde 24,3'ü üçüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 25,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2019 mali yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 990,2 milyon TL artış göstererek 2.400,8 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2019 yılı üçüncü çeyreği içinde 1.437,4 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2018 yılının aynı döneminde 1.035,7 milyon TL idi. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi ise 2019 yılı üçüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 95,6 artış göstermiş ve 472,1 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı üçüncü çeyreği içinde alınan bağış, yardım ve krediler kalemi ise 426,7 milyon TL seviyesine yükselmiştir.

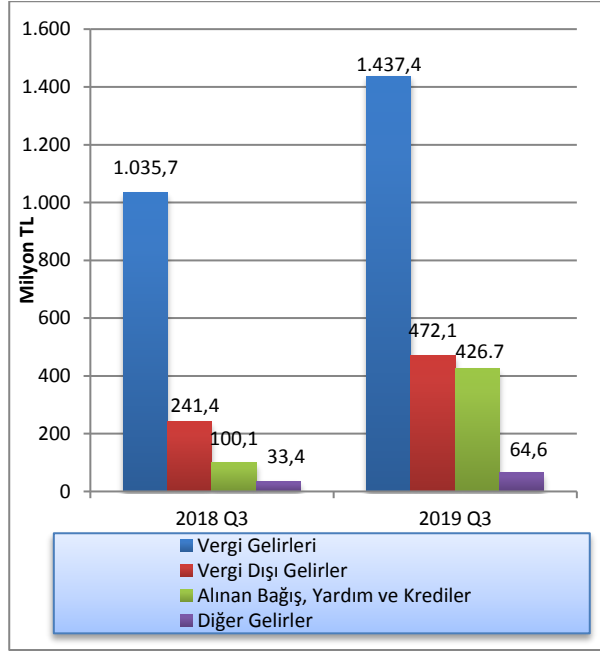
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2018	2019	% Değişim
	Tem.-Eylül	Tem.-Eylül	
Vergi Gelirleri	1.035,7	1.437,4	38,8
Vergi Dışı Gelirler	241,4	472,1	95,6
Alınan Bağış, Yardım ve Krediler	100,1	426,7	326,3
Diğer Gelirler	33,4	64,6	93,4
Toplam	1.410,6	2.400,8	70,2

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2018 yılının üçüncü çeyreğinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 7,1 iken, 2019 yılı aynı döneminde yüzde 17,8 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler içinde vergi gelirleri kaleminin payı yüzde 73,4 iken yüzde 59,9, vergi dışı gelirler kaleminin payı ise yüzde 17,1 iken, yüzde 19,7 olarak gerçekleşmiştir. Diğer gelirler kaleminin payı ise yüzde 2,4 iken, yüzde 2,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2019 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 45,7 oranında artış göstermiş ve 1.383,2 milyon TL'den 2.014,9 milyon TL'ye yükselmiştir. Söz konusu dönemlerde, cari transferler, mal ve hizmet alım giderleri ile personel gideri kalemlerinde sırasıyla yüzde 16,8, 359,2 ve 28,6 oranlarında değişim olmuştur.

KKTC bütçesinin cari transferler gider kalemi, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde 784,8 milyon TL olmuştur. Bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 28,6 artış gösteren personel giderleri kalemi, 666 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Sermaye giderleri ve transferler kalemi de aynı dönemler içinde yüzde 20,8 düşüş göstermiş ve 2019 yılı üçüncü çeyreğinde 47,6 milyon TL olmuştur.

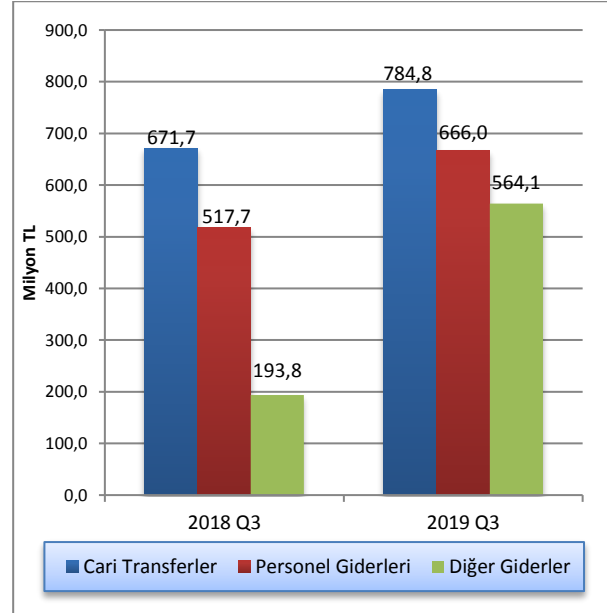
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2018 Tem.-Eylül	2019 Tem.-Eylül	% Değişim
Cari Transferler	671,7	784,8	16,8
Personel Giderleri	517,7	666,0	28,6
Sermaye Giderleri ve Transferler	60,1	47,6	-20,8
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	103,8	476,6	359,2
Diğer Giderler	29,9	39,9	33,4
Toplam	1.383,2	2.014,9	45,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2018 yılı üçüncü çeyreği içinde yüzde 37,4 iken, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 33,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2018 yılı üçüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 48,6'sını oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde artış göstermiş ve yüzde 38,9 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2018 yılı üçüncü dönemde yüzde 86 iken 2019 yılı üçüncü dönemde yüzde 72 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: Diğer giderler kalemi içerisinde sermaye giderleri ve transferler ve mal ve hizmet alım giderleri yer almaktadır.

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2019 yılı dokuz aylık uygulama sonuçlarına göre, 2019 yılı için öngörülen bütçe gelirlerinin yüzde 70,7'si tahsil edilmiş, öngörülen bütçe giderlerinin ise yüzde 60,8'i harcanmıştır. 2018 yılı aynı dönemi için bu oranlar sırasıyla yüzde 69,4 ve 66,9 seviyelerindedir.

2018 yılının ilk dokuz aylık döneminde 3.818,7 milyon TL olan bütçe gelirleri toplamı, 2019 yılı aynı dönemde 5.289,7 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. 2018 yılı ilk

dokuz aylık dönemin sonunda 3.648,3 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe giderleri toplamı, 2019 yılı aynı dönemde 5.027,8 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. İlk dokuz aylık gerçekleştirmeler incelendiğinde; 2018 yılının ikinci çeyreği sonunda 170,4 milyon TL fazla veren bütçe dengesi, 2019 yılı aynı dönemde 261,9 milyon TL fazla vermiştir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2018 Gerçekleşme	2019 Bütçe Tahmini	2018 – 2019 Değişim (%)	2018 Dokuz Aylık Gerçekleşme	2019 Dokuz Aylık Gerçekleşme	2018 Dokuz Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	2019 Dokuz Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	2018 – 2019 Dokuz Aylık Gerçekleşme Değişim (%)
Gelirler								
Vergi Gelirleri	3.775,4	4.379,3	16,00	2.651,7	3.482,4	70,24	79,52	13,21
Vergi Dışı Gelirler	1.107,5	1.158,9	4,64	812,2	1.262,3	73,34	108,92	48,51
Alınan Bağış Yardım Krediler	487,5	1.270,0	160,51	263,2	426,7	53,99	33,60	-37,77
Diğer Gelirler	132,0	673,9	410,53	91,6	118,3	69,39	17,55	-74,71
Gelirler Toplamı	5.502,4	7.482,1	35,98	3.818,7	5.289,7	69,40	70,70	1,87
Giderler								
Cari Transferler	2.577,3	3.388,6	31,48	1.793,1	2.277,5	69,57	67,21	-3,39
Personel Giderleri	1.995,0	2.749,4	37,81	1.401,4	1.846,5	70,25	67,16	-4,40
Sermaye Giderleri ve Transferleri	339,5	410,5	20,91	125,4	105,5	36,94	25,70	-30,43
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	421,3	953,3	126,28	240,4	680,2	57,06	71,35	25,04
Diğer Giderler	119,2	773,3	548,74	88,0	118,1	73,83	15,27	-79,32
Giderler Toplamı	5.452,3	8.275,1	51,77	3.648,3	5.027,8	66,91	60,76	-9,19
Gelirler - Giderler	50,1	-793,0		170,4	261,9			

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FINANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri ve iç borçlanma kalemlerinin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde 2018 yılının aynı dönemine göre artış göstermiş ve 385,9 milyon TL fazla vermiştir. Bütçe açığının kapatılması için finansman kaynağı olarak kullanılan T.C. kredileri toplamı bir önceki yıl üçüncü çeyrekte 9,6 milyon TL olarak gerçekleşmiş, bu dönemde ise kullanılmamıştır.

Vergi gelirleri kalemi 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre 401,7 milyon TL, vergi dışı gelirler kalemi ise 230,7 milyon TL artış göstermiştir. Bu değişimlere bağlı olarak yerel gelirler kalemi yüzde 50,6 artmış ve 1.974,1 milyon TL'ye ulaşmıştır.

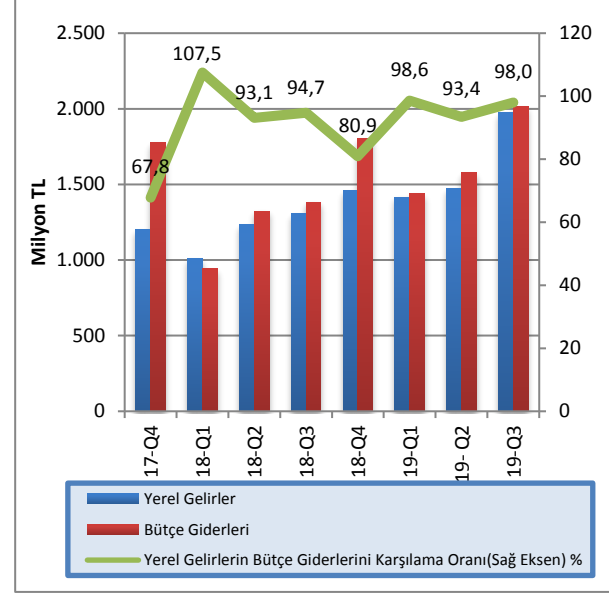
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2018 Temmuz – Eylül	2019 Temmuz – Eylül
Bütçe Gelirleri - (T.C. Kredi + İç Borçlanma)	1.401,0	2.400,8
1. Yerel Gelirler	1.310,5	1.974,1
Vergi Gelirleri	1.035,7	1.437,4
Vergi Dışı Gelirler	241,4	472,1
Diğer Gelirler	33,4	64,6
2. Dış Yardımlar	90,5	426,7
T.C. Yardımları	90,5	426,7
Bütçe Giderleri	1.383,2	2.014,9
Personel Giderleri	517,7	666,0
Cari Transferler	671,7	784,8
Sermaye Giderleri	60,1	47,6
Diğer Giderler	133,7	516,5
Finansman Dengesi	17,8	385,9
Finansman	9,6	0,0
T.C. Kredileri	9,6	0,0
İç Borçlanma	0,0	0,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2019 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 98 olmuştur. Aynı oran 2018 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 94,7 idi.

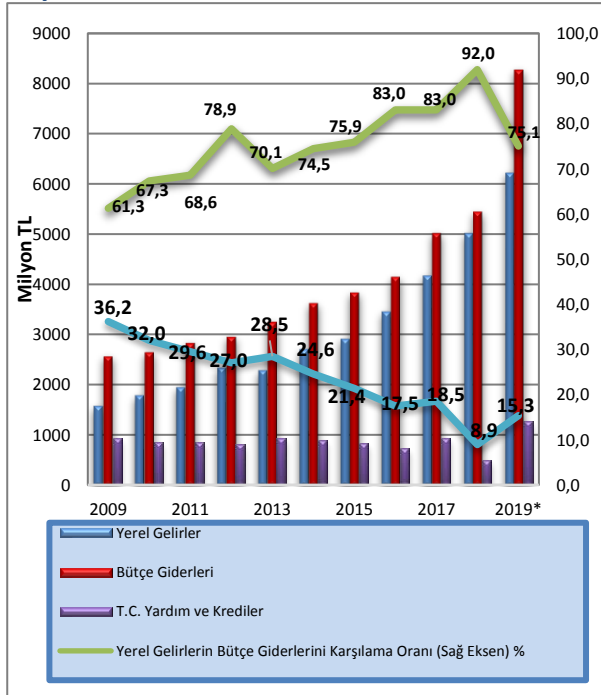
Grafik 4.4: Çeyrekler İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranı son 10 yılda yüzde 60 seviyelerinden yüzde 90 seviyelerine ulaşmıştır. Bu oranın 2019 Bütçe Yasası'na göre yüzde 75,1 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmekle birlikte ilk 9 aylık dönemde yüzde 96,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın giderilmesi için en önemli finansman kaynağı olan T.C. yardım ve krediler rakamının son 10 yıllık dönemde bütçe giderlerini karşılama oranı ise yüzde 36 seviyelerinden yüzde 9 seviyelerine gerilediği görülmektedir. 2019 yılında ise bu oranın yüzde 15,3 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmekle birlikte ilk 9 aylık dönemde yüzde 8,4 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama anlamında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıksa da, gelirler bütçe giderlerinin tamamını karşılayamamakta ve bütçe açığı sorunu yaşanmaya devam etmektedir.

Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

* 2019 Mali Yılı Bütçesinde öngörülen rakamlara göre.

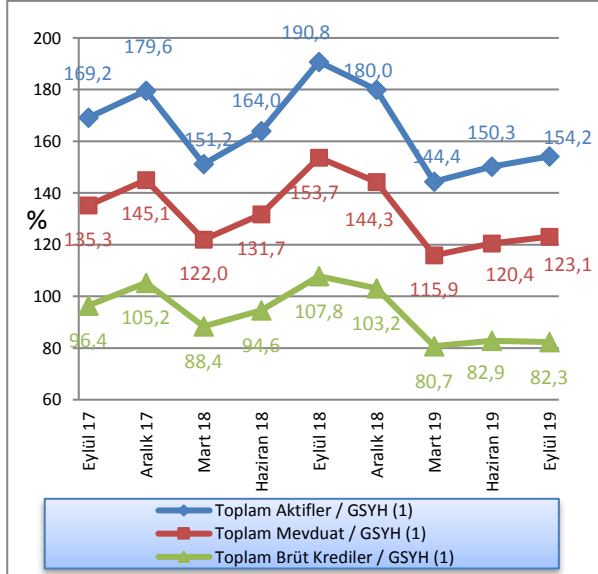
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2019 yılı üçüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları brüt krediler dışında bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. Toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 82,9'dan yüzde 82,3'e gerilemiş, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 150,3'ten yüzde 154,2'ye, toplam mevduatın GSYH'ye oranı yüzde 120,4'ten yüzde 123,1'e yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KTCMB, DPÖ

Not: (1) 2019 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, nakit ve nakit benzeri kalemlerin toplam aktifler içindeki payı 2019 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 32,1'e yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 27,64 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2018 Eylül sonu itibarıyla yüzde 18,19 olan SYSR, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde 0,83 puan artarak yüzde 19,02'ye yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2019 yılının Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 5,42'den yüzde 5,64'e yükselmiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 1,98 puan azalmış ve yüzde 66,83 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2018 yılı Eylül ayında yüzde 56,51 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 53,36 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 1,79 puan azalmıştır.

Brüt kredilerde 2019 yılı üçüncü çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre binde 7,2 oranında azalış gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 13,98 oranında artış olmuştur.

2019 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 3,95 artan mevduat, 2019 yılı üçüncü çeyrekte yüzde 2,21'lik artış göstermiştir.

2019 Haziran ayı sonu itibarıyla 9,56 olan finansal kaldıraç oranı, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde 9,18 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2018		2019		
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	27,64	30,14	30,44	30,77	32,10
SYSR (%)	18,19	17,86	17,79	18,29	19,02
TGA / Brüt Krediler (%)	4,97	5,53	5,47	5,42	5,64
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	70,14	71,50	69,68	68,81	66,83
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	56,51	57,33	55,92	55,15	53,36
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	13,98	-4,28	4,85	2,64	-0,72
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	16,71	-6,11	7,59	3,95	2,21
Finansal Kaldıraç¹	10,62	9,66	9,72	9,56	9,18

Kaynak: KTCMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

2019 yılı üçüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payının yüzde 56,03, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payının ise yüzde 79,84 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 56,4, ilk on bankanın payı ise yüzde 81,76 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 57,04, ilk on bankanın payı ise yüzde 81,24 seviyesindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 54,41, ilk on bankanın payı ise yüzde 80,83 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 67,19, ilk on bankanın payı ise yüzde 92,06 düzeyindedir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2018			2019	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Aktifler	54,96	55,07	55,85	56,20	56,03
Brüt Krediler	55,57	56,90	53,12	56,18	56,40
Mevduat	56,51	56,54	57,46	57,72	57,04
Bankalara Borçlar	63,37	63,07	67,67	63,51	67,19
Özkaynaklar	52,35	51,90	52,87	53,54	54,41
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	78,34	78,54	79,73	79,71	79,84
Brüt Krediler	80,40	81,58	79,70	81,68	81,76
Mevduat	79,55	79,80	80,91	81,12	81,24
Bankalara Borçlar	92,39	91,84	94,09	92,13	92,06
Özkaynaklar	79,63	79,80	80,18	80,49	80,83

Kaynak: KKTCMB

5.1.4 BANKA, ŞUBE, PERSONEL VE ATM SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2019 yılı Eylül ayı sonunda 21'dir. Sektördeki 21

bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 5'i şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	6	5	5	5	5	5	5	5	5
Toplam	22	21	21	21	21	21	21	21	21

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde 232'dir. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 68,97'sinin özel sermayeli

bankalara, yüzde 16,81'inin şube bankalarına, yüzde 14,22'sinin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	34	33	32	33	33	33	33	33	33
Özel Sermayeli Bankalar	156	161	161	160	159	157	158	159	160
Şube Bankaları	43	39	39	39	39	39	39	39	39
Toplam	233	233	232	232	231	229	230	231	232
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	565	558	554	550	547	546	537	534	528
Özel Sermayeli Bankalar	1.965	2.024	2.038	2.042	2.062	2.075	2.077	2.078	2.096
Şube Bankaları	570	524	519	528	531	527	526	533	539
Toplam	3.100	3.106	3.111	3.120	3.140	3.148	3.140	3.145	3.163

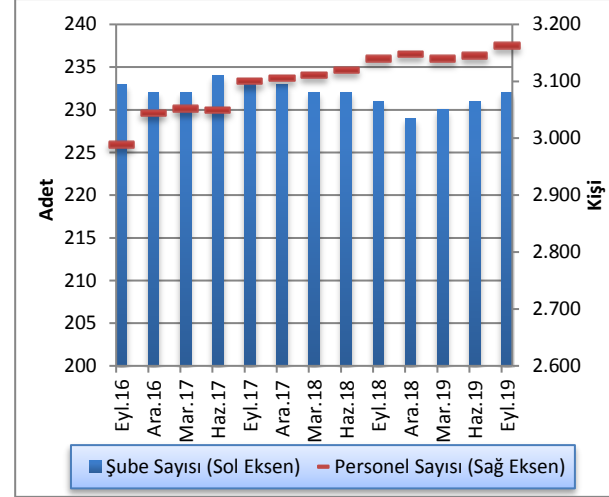
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Haziran 2019 - Eylül 2019 döneminde 18 kişi artarak 3.145'ten 3.163'e yükselmiştir. Söz konusu personelin 528'i kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.096'sı özel sermayeli bankalarda ve 539'u şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankalardaki personel sayısı 2.078'den 2.096'ya, şube bankalarının personel sayısı 533'ten 539'a yükselmiş, kamu eliyle yönetilen bankalardaki personel sayısı ise 534'ten 528'e gerilemiştir.

Eylül 2018 - Eylül 2019 arasındaki bir yıllık dönemde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 23 kişi artarak 3.140'tan 3.163'e ulaşmıştır. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, özel sermayeli bankalarda istihdam 34 kişi, şube bankalarında 8 kişi artarken, kamu eliyle yönetilen bankalarda 19 kişi azalmıştır.

2019 yılının üçüncü çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 16,69'unun kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 66,27'sinin özel sermayeli bankalara, yüzde 17,04'ünün ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 2019 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla 503'tür. ATM sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında 225 ATM ile şube bankaları ilk sırada yer almaktadır. Şube bankalarını 221 ATM ile özel sermayeli bankalar, 57 ATM ile kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Eylül 2018- Eylül 2019 döneminde sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 474'ten 503'e yükselmiştir.

Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.18	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	54	55	58	58	57
Özel Sermayeli Bankalar	206	207	210	216	221
Şube Bankaları	214	222	219	222	225
Toplam	474	484	487	496	503

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2019 yılı Haziran ayı sonunda 36.894,5 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 2,6 artarak 37.855,4 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 7,02, MDC'de yüzde 1,75, diğer aktiflerde yüzde 9,05 artış, brüt kredilerde ise binde 7,2 oranında azalış görülmüştür.

Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 8,29 oranında artmıştır. Aynı dönemde

nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 25,77, brüt krediler yüzde 2,27 artış, MDC ise yüzde 14,88 oranında azalış göstermiştir. İlgili dönemde mevduat yüzde 7,32, özkaynaklar ise yüzde 23,62 oranında artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Haziran 2019 - Eylül 2019 döneminde yüzde 2,21, özkaynaklar ise yüzde 6,42 oranında artmıştır.

Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2018			2019		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2019 - 09/2019	09/2018 - 09/2019
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	9.661,8	9.940,9	10.792,9	11.354,1	12.151,4	7,02	25,77
MDC	2.611,7	2.043,4	2.255,0	2.184,8	2.223,0	1,75	-14,88
Toplam Brüt Krediler	19.752,4	18.906,1	19.824,0	20.347,3	20.200,3	-0,72	2,27
Diğer Aktifler	2.930,6	2.089,8	2.580,9	3.008,3	3.280,7	9,05	11,95
Aktif/Pasif Toplamı	34.956,5	32.980,2	35.452,8	36.894,5	37.855,4	2,60	8,29
Mevduat	28.163,1	26.441,8	28.449,2	29.572,1	30.224,8	2,21	7,32
Bankalara Borçlar	2.328,1	2.028,6	2.163,7	2.190,3	2.270,1	3,64	-2,49
Diğer Pasifler	1.457,2	1.414,7	1.533,2	1.638,0	1.642,0	0,24	12,68
Özkaynaklar	3.008,1	3.095,1	3.306,7	3.494,1	3.718,5	6,42	23,62

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2019 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 53,36 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 32,1'lik payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 8,67 ile diğer aktifler ve yüzde 5,87'lik payla MDC kalemi takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Eylül 2018 - Eylül 2019 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; nakit ve nakit benzeri kalemler ile diğer aktifler kalemlerinde artış, MDC ve brüt krediler kalemlerinde ise azalış olduğu görülmektedir.

Eylül 2019 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 79,84'ünü mevduat, yüzde 9,82'sini özkaynaklar, yüzde 6'sını bankalara borçlar ve yüzde 4,34'ünü diğer pasifler oluşturmaktadır.

Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde, diğer pasifler ve özkaynaklar kalemlerinin paylarında artış, mevduat ve bankalara borçlar kalemlerinin paylarında ise azalış olduğu görülmektedir.

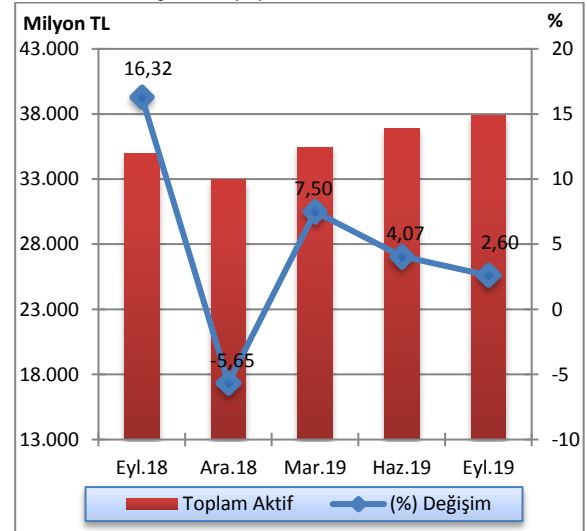
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2018		2019		
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	27,64	30,14	30,44	30,78	32,10
MDC	7,47	6,19	6,36	5,92	5,87
Toplam Brüt Krediler	56,51	57,33	55,92	55,15	53,36
Diğer Aktifler	8,38	6,34	7,28	8,15	8,67
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	80,57	80,17	80,25	80,15	79,84
Bankalara Borçlar	6,66	6,15	6,10	5,94	6,00
Diğer Pasifler	4,16	4,29	4,32	4,45	4,34
Özkaynaklar	8,61	9,39	9,33	8,76	9,82
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KTCMB

Toplam aktiflerde 2018 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 16,32 artış, son çeyreğinde ise yüzde 5,65 düşüş gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörünün toplam aktifi 2019 yılının Mart ayında bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,5, Haziran ayında yüzde 4,07, Eylül ayında ise yüzde 2,6 artış göstermiştir.

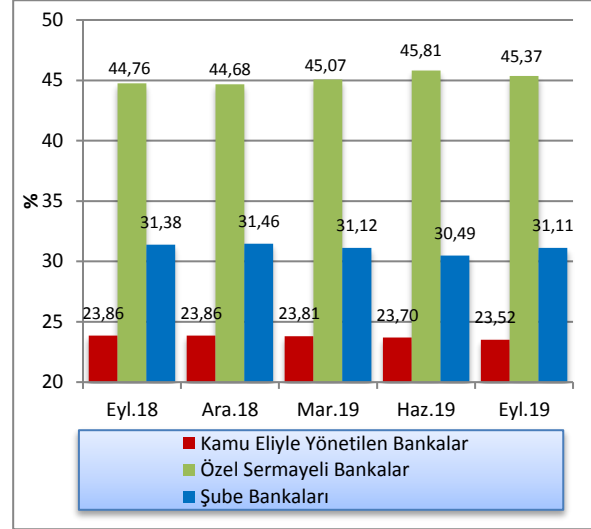
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KTCMB

2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 45,81'den yüzde 45,37'ye, kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda yüzde 23,7'den yüzde 23,52'ye gerilemiş, şube bankaları grubunda ise yüzde 30,49'dan yüzde 31,11 düzeyine yükselmiştir. Eylül 2018 – Eylül 2019 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları grubunda küçülme, özel sermayeli bankalar grubunda ise büyüme görülmüştür.

Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KTCMB

2019 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu eliyle yönetilen bankalar aktif toplamında yüzde 1,86, özel sermayeli bankalarda yüzde 1,62 ve şube bankalarında yüzde 4,67 artış

olmuştur. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 6,77, özel sermayeli bankalarda yüzde 9,78, şube bankalarında ise yüzde 7,33 oranlarında artmıştır.

Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2018			2019		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2019-09/2019	09/2018-09/2019
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	8.339,9	7.868,9	8.440,4	8.742,3	8.904,6	1,86	6,77
Özel Sermayeli Bankalar	15.646,4	14.734,3	15.978,6	16.903,0	17.176,5	1,62	9,78
Şube Bankaları	10.970,2	10.377,0	11.033,8	11.249,2	11.774,3	4,67	7,33
Toplam	34.956,5	32.980,2	35.452,8	36.894,5	37.855,4	2,60	8,29

Kaynak: KTCMB

2019 yılı Eylül ayı itibarıyla kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığında zaman TP kredilerin payının bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 46,72'den yüzde 47,79'a yükseldiği, YP kredilerin payının ise yüzde 53,28'den yüzde 52,21'e gerilediği görülmektedir. TP

mevduat toplamının payı Eylül 2019 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 38,34'ten yüzde 40,27'ye yükselmiş, YP mevduatın payı ise yüzde 61,66'dan yüzde 59,73'e gerilemiştir.

Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2018					2019				
	Eylül		Aralık		Mart		Haziran		Eylül	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler	43,39	56,61	48,39	51,61	47,05	52,95	46,72	53,28	47,79	52,21
Mevduat	36,16	63,84	40,10	59,90	37,71	62,29	38,34	61,66	40,27	59,73

Kaynak: KTCMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, BPP işlemlerinden alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,02 artarak 11.354,1 milyon TL'den 12.151,4 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 56,6 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 581,4 milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde 601,7 milyon TL artış,

merkez bankasından alacaklar kaleminde ise 442,4 milyon TL düşüş gerçekleşmiştir.

2018 yılı Eylül ayı sonunda 9.661,8 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2019 yılı Eylül ayı sonunda 12.151,4 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit değerler 5,4 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 218,8 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 852,3 milyon TL ve bankalardan alacaklar kalemi 1.413,1 milyon TL artmıştır.

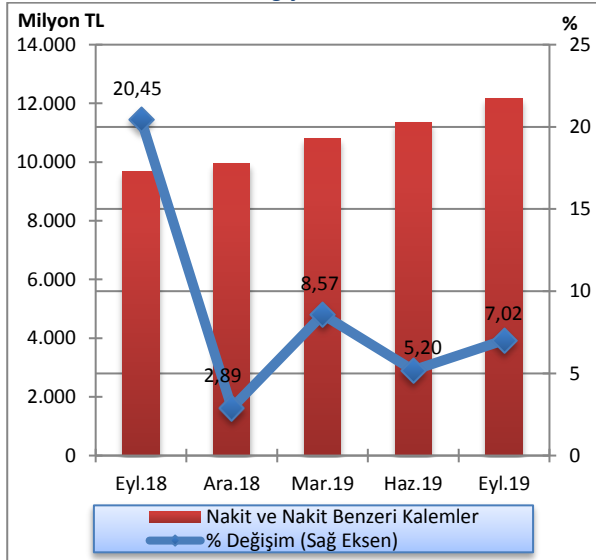
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2018			2019		Yüzde Değişim
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2019 - 09/2019
Nakit Değerler	356,5	297,6	282,5	305,3	361,9	18,54
Merkez Bankasından Alacaklar	3.497,1	3.804,3	3.982,2	4.158,3	3.715,9	-10,64
BPP İşlemlerinden Alacaklar	2.038,8	2.135,4	2.201,7	2.309,7	2.891,1	25,17
Bankalardan Alacaklar	3.769,4	3.703,6	4.326,5	4.580,8	5.182,5	13,14
Toplam	9.661,8	9.940,9	10.792,9	11.354,1	12.151,4	7,02

Kaynak: KKTCMB

Nakit ve nakit benzeri kalemlerde, 2018 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla yüzde 20,45, son çeyrek itibarıyla yüzde 2,89 artış meydana gelmiştir. Nakit ve nakit benzeri kalemler 2019 yılı ilk çeyrek itibarıyla yüzde 8,57, ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 5,2, üçüncü çeyrek itibarıyla ise yüzde 7,02 oranında artış göstermiştir.

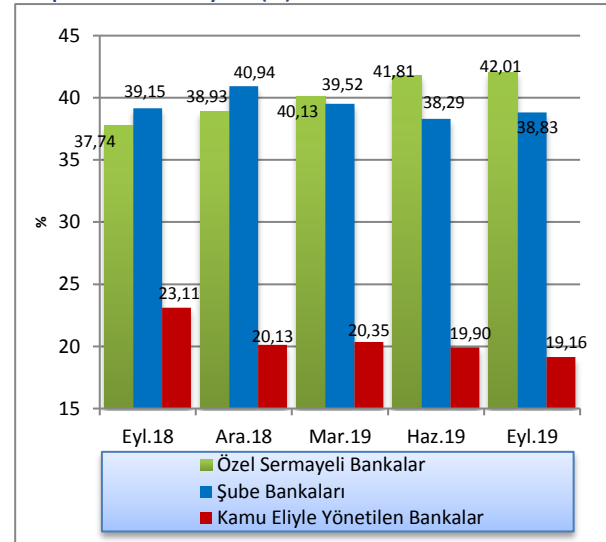
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankaların ve şube bankalarının payında artış, kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise azalış gerçekleşmiştir. Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde özel sermayeli bankalar grubunda artış olurken, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları grubunda ise düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.3 KREDİLER

2019 yılı Eylül ayı itibarıyla 12.274,1 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 4.631,6 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde işletme kredileri 11.604,1 milyon TL'den 12.274,1 milyon TL'ye yükselmiş, tüketici kredileri ise 4.946,8 milyon TL'den 4.631,6 milyon TL'ye gerilemiştir.

Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

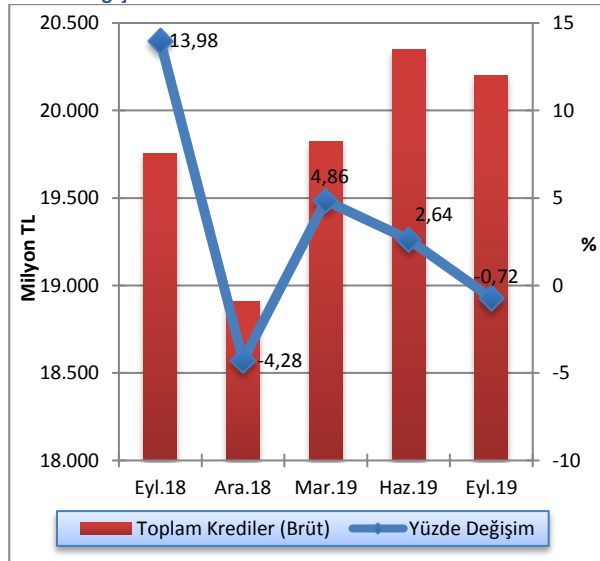
	2018			2019	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
İşletme Kredileri	11.604,1	11.285,8	11.896,4	12.364,5	12.274,1
Tüketici Kredileri	4.946,8	4.524,6	4.672,6	4.685,9	4.631,6
Kredi Kartları	444,7	457,3	452,9	493,2	541,6
İskonto ve İştirak Senetleri	248,1	236,6	254,5	250,3	243,0
Diğer Yatırım Kredileri	109,5	98,0	100,6	96,9	89,5
İthalat Kredileri	4,7	3,8	3,9	4,2	3,8
Fon Kaynaklı Krediler	22,4	19,2	20,2	20,8	20,7
İhtisas Kredileri	15,1	32,7	38,5	37,2	32,8
İhracat Kredileri	4,9	2,9	2,4	0,9	1,9
KKTCMB Kaynaklı Krediler	9,1	7,9	8,3	8,7	8,4
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,7	0,5	0,4	0,3	0,0
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Krediler	1.359,7	1.192,2	1.288,0	1.281,7	1.212,9
Toplam Krediler	18.769,8	17.861,5	18.738,7	19.244,6	19.060,3

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Sektörün brüt kredilerinde, çeyrek bazda 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 13,98 artış, Aralık ayı itibarıyla yüzde 4,28 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Brüt krediler 2019 yılı ilk çeyrek itibarıyla yüzde 4,86, ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 2,64 oranında artmış, son çeyrekte ise binde 7,2 oranında azalmıştır.

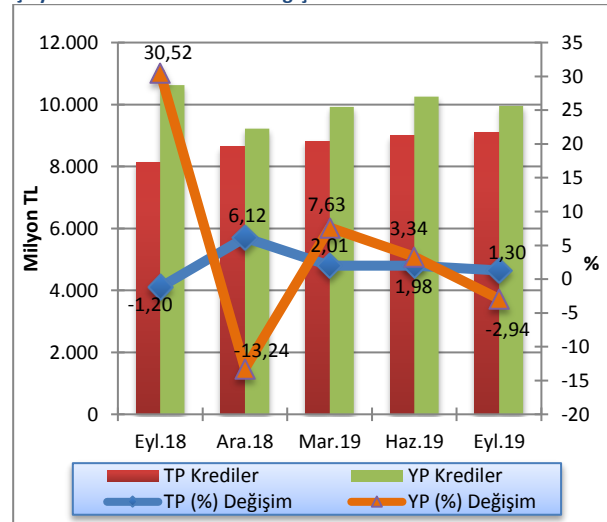
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2019 yılının üçüncü çeyreğinde kredilerin 9.108,4 milyon TL'si TP cinsinden, 9.951,9 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 1,3 artış, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 2,94 oranında düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

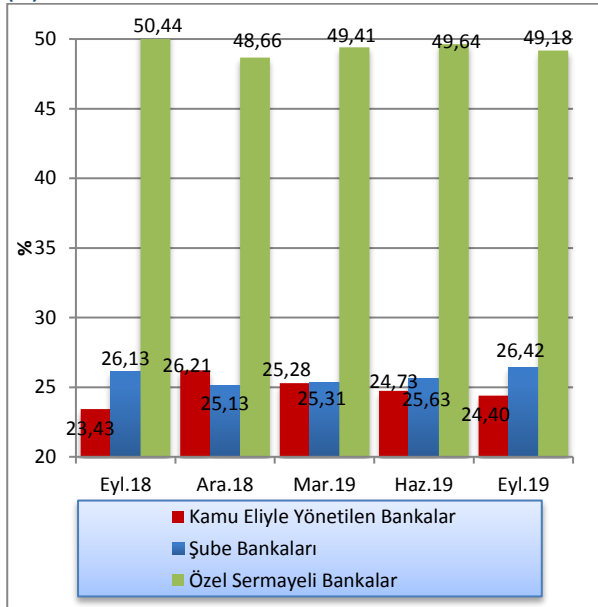

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 24,73'ten yüzde 24,4'e, özel sermayeli bankaların kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 49,64'ten yüzde 49,18'e gerilemiştir. Şube bankalarının kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı ise yüzde 25,63'ten yüzde 26,42'ye yükselmiştir. Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde özel sermayeli bankaların payında azalış, şube bankaları ve kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

Kaynak:

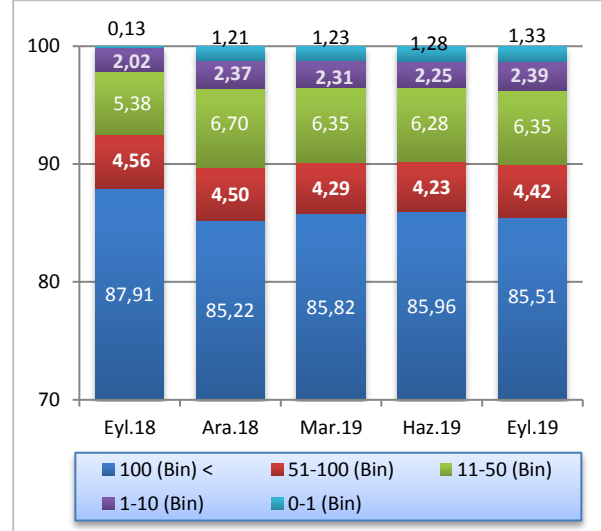
KKTÇMB

2019 yılı üçüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 85,51 olmuştur.

Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 6,35'lik payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 4,42 ve yüzde 2,39'unu oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise, yüzde 1,33'lük payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Eylül 2018 – Eylül 2019 döneminde; kredi büyüklüklerinin toplam krediler içindeki yüzdelik payına bakıldığında zaman 0-1 bin TL, 11-50 bin TL ve 1-10 bin TL dilimindeki kredilerde artış, 51-100 bin TL ve 100 bin TL üzeri dilimindeki kredilerde ise düşüş olmuştur.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

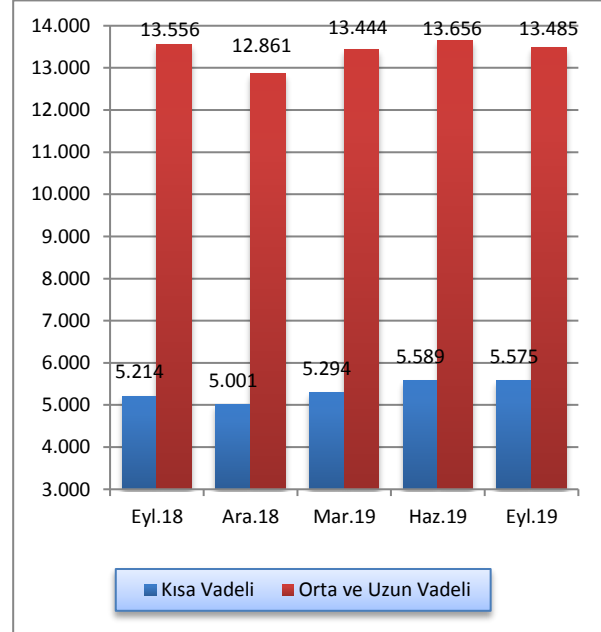

Kaynak: KKTÇMB

Not: TGA dâhil değildir.

Kısa vadeli krediler, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 5.588,7 milyon TL'den 5.575,4 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 13.655,9 milyon TL'den 13.484,9 milyon TL'ye gerilemiştir. Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 6,94 artış, orta ve uzun vadeli kredilerde ise binde 5,26 oranında azalış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)

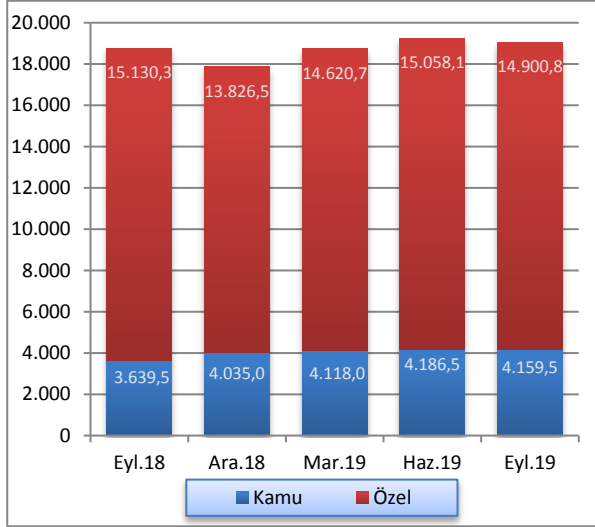
Kaynak: KKTÇMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

2019 yılı Eylül ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 78,18'ini özel sektöre, yüzde 21,82'sini ise kamu sektörüne kullanmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 4.186,5 milyon TL'den 4.159,5 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 15.058,1 milyon TL'den 14.900,8 milyon TL'ye gerilemiştir.

Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde kamu kesimine kullanılan kredilerde yüzde 14,29 artış yaşanırken, özel kesime kullanılan kredilerde ise yüzde 1,52 azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

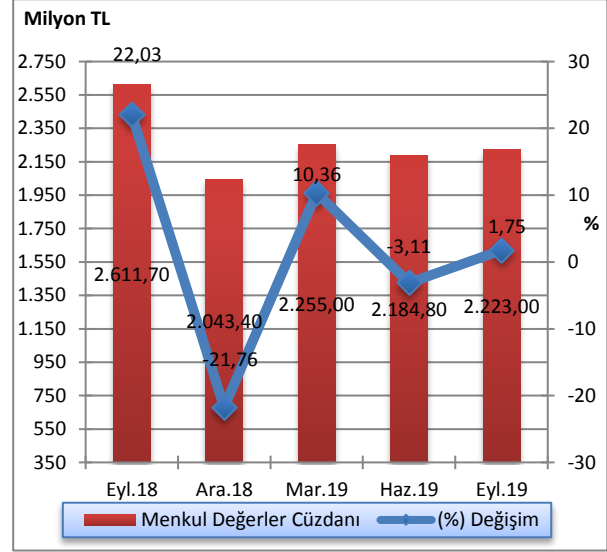

Kaynak: KKTÇMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC toplamı, 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 1,75 oranında artmıştır. MDC, 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla çeyrek bazda yüzde 22,03 oranında artmış, Aralık ayı itibarıyla ise yüzde 21,76 oranında artmış, Aralık ayı itibarıyla ise yüzde 21,76 oranında azalmıştır. MDC'de 2019 yılı Mart ayı itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 10,36 artış, Haziran ayı itibarıyla ise yüzde 3,11 oranında düşüş gerçekleşmiştir.

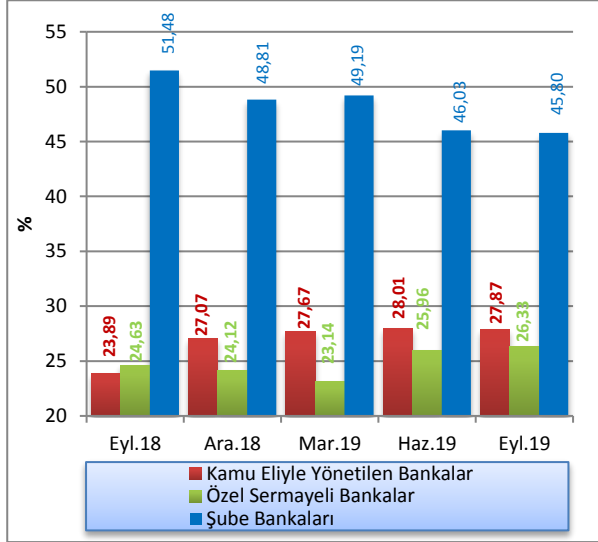
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılının üçüncü çeyreği sonu itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 28,01'den yüzde 27,87'ye, şube bankalarının payı yüzde 46,03'ten yüzde 45,8'e gerilemiş, özel sermayeli bankaların payı yüzde 25,96'dan yüzde 26,33'e yükselmiştir. Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde kamu eliyle yönetilen bankalar ve özel sermayeli bankaların paylarında artış, şube bankaları grubunun payında ise azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2018			2019	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Tasarruf	20.093,4	19.010,8	20.574,6	21.290,5	21.283,6
Ticari	5.620,5	4.922,5	5.251,0	5.434,1	5.626,8
Resmi	1.990,1	1.917,8	2.103,5	2.260,8	2.860,6
Diğer	459,1	590,7	520,1	586,7	453,8
Toplam Mevduat	28.163,1	26.441,8	28.449,2	29.572,1	30.224,8
Bankalara Borçlar	2.328,1	2.028,6	2.163,7	2.190,3	2.270,1
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	30.491,2	28.470,4	30.612,9	31.762,4	32.494,9

Kaynak: KKTÇMB

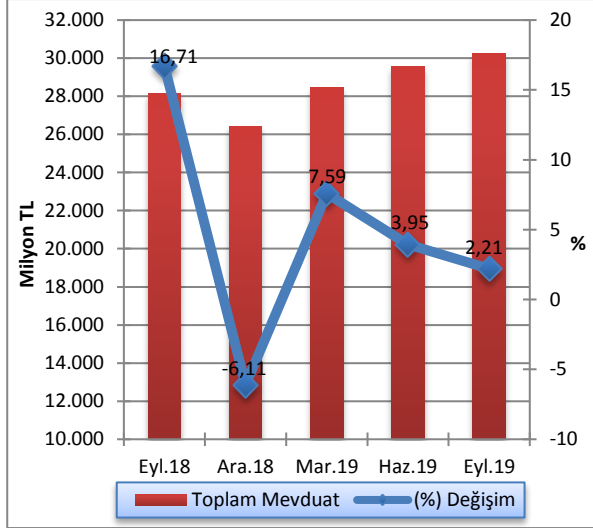
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,21 oranında artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 7,32 oranında artış göstermiş ve 2019 yılı Eylül ayı sonunda 30.224,8 milyon TL olmuştur.

2019 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, en büyük payın 21.283,6 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 5.626,8 milyon TL ile ticari mevduat, 2.860,6 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Eylül 2018 – Eylül 2019 döneminde; tasarruf mevduatında yüzde 5,92, ticari mevduatta binde 1,12 ve resmi mevduatta yüzde 43,74 artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduatta 2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 16,71 artış, son çeyreğinde ise yüzde 6,11 düşüş gerçekleşmiştir. Toplam mevduat 2019 yılının ilk çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,59, ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 3,95, üçüncü çeyreği itibarıyla ise yüzde 2,21 artış göstermiştir.

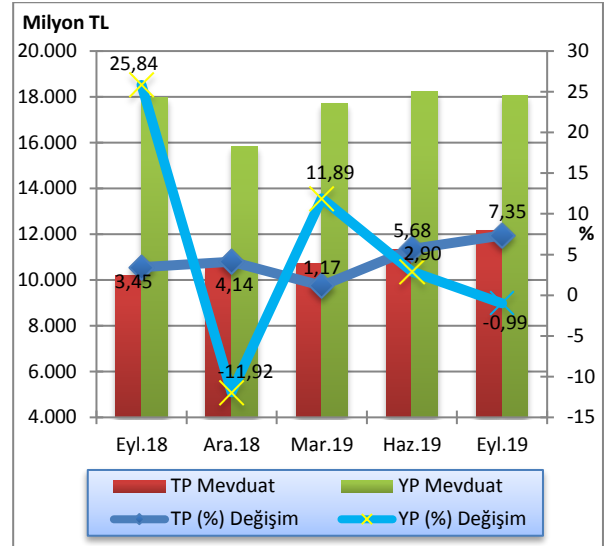
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KTCMB

2019 yılının üçüncü çeyreğinde mevduatın 12.171,2 milyon TL'sinin TP cinsinden, 18.053,6 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmektedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 7,35 artış, YP cinsinden mevduatta ise binde 9,9 azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KTCMB

2019 yılı Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında yüzde 7,79 artış, YP mevduatında yüzde 4,44 düşüş, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 7,4 artış, YP mevduatında ise binde 7,8 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında yüzde 6,77, YP mevduatında ise yüzde 1,3 artış görülmüştür.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Haziran 2019			Eylül 2019			Yüzde Değişim		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	06/2019 -09/2019		
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	3.867,2	3.669,6	7.536,8	4.168,6	3.506,5	7.675,1	7,79	-4,44	1,83
Özel Sermayeli Bankalar	4.144,0	9.937,6	14.081,6	4.450,8	9.860,1	14.310,9	7,40	-0,78	1,63
Şube Bankaları	3.326,7	4.627,0	7.953,7	3.551,8	4.687,0	8.238,8	6,77	1,30	3,58
Toplam Mevduat	11.337,9	18.234,2	29.572,1	12.171,2	18.053,6	30.224,8	7,35	-0,99	2,21

Kaynak: KTCMB

Sektör mevduatındaki vade yoğunluğu, önceki dönemlerde olduğu gibi, yüzde 51,83'lük oranla bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 19,42'lik payla üç ay vadeli, yüzde 14,67'lik payla vadesiz, yüzde 9,89'luk payla bir yıl vadeli ve yüzde 4,19'luk payla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade payı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, vadesiz mevduatta 0,65, 1 ay vadeli

mevduatta 3,73 ve 6 ay vadeli mevduatta 0,2 puan artış, 3 ay vadeli mevduatta 3,98, 1 yıl vadeli mevduatta 0,6 puan düşüş gerçekleşmiştir.

Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde 1 ay vadeli ve 6 ay vadeli mevduatın paylarında sırasıyla 3,48 ve 0,05 puan artış, vadesiz, 3 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatın paylarında sırasıyla 0,25, 1,91 ve 1,37 puan düşüş olmuştur.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2018			2019		Değişim (Puan)	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2019-09/2019	09/2018-09/2019
Vadesiz	14,92	13,99	13,59	14,02	14,67	0,65	-0,25
1 Ay Vadeli	48,35	51,97	48,49	48,10	51,83	3,73	3,48
3 Ay Vadeli	21,33	18,72	22,90	23,40	19,42	-3,98	-1,91
6 Ay Vadeli	4,14	4,85	4,40	3,99	4,19	0,20	0,05
1 Yıl Vadeli	11,26	10,47	10,62	10,49	9,89	-0,60	-1,37
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTCCMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığı zaman 2019 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre 10-50 Bin TL arası mevduat 2.482 milyon TL'den 2.498,9 milyon TL'ye, 50-100 Bin TL arası mevduat 3.555,2 milyon TL'den 3.782,5 milyon TL'ye, 100 Bin TL üzeri mevduat 22.695,7 milyon TL'den 23.230,6 milyon TL'ye

yükselirken, 0-5 Bin TL arası mevduat 444,2 milyon TL'den 325,8 milyon TL'ye, 5-10 bin TL arası mevduat ise 395 milyon TL'den 387 milyon TL'ye gerilemiştir. 2019 yılının üçüncü çeyreğinde, 100 Bin TL üzeri mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 76,86, 50-100 Bin TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 12,51 olarak gerçekleşmiştir.

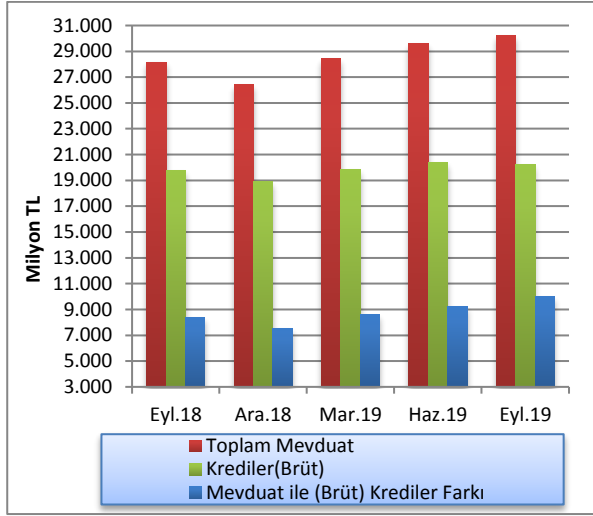
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)

	2018			2019	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
0-5 Bin TL	314,5	319,3	312,8	444,2	325,8
5-10 Bin TL	358,9	375,2	375,5	395,0	387,0
10-50 Bin TL	2.396,3	2.453,7	2.443,4	2.482,0	2.498,9
50-100 Bin TL	3.666,1	3.885,2	3.920,1	3.555,2	3.782,5
100 Bin TL Üzeri	21.427,3	19.408,4	21.397,4	22.695,7	23.230,6
Toplam Mevduat	28.163,1	26.441,8	28.449,2	29.572,1	30.224,8

Kaynak: KKTCCMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Haziran 2019 sonunda 9.224,8 milyon TL olan fark, 2019 yılı Eylül ayı sonunda 799,7 milyon TL artmış ve 10.024,5 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

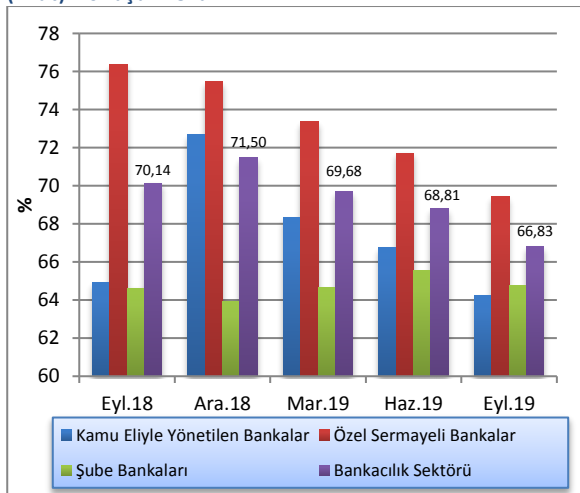

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2019 yılının Haziran ayı sonunda yüzde 68,81 oranında gerçekleşmiş, 2019 yılının Eylül ayı sonunda ise yüzde 66,83 seviyesine gerilemiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 3,31 puan azalmıştır.

2019 yılının Eylül ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, özel sermayeli bankalar yüzde 69,42 ile ilk sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 64,77 oranla şube bankaları takip etmektedir. Kamu eliyle yönetilen bankalar ise yüzde 64,23 dönüşüm oranına sahiptir.

Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,42 oranında artarak 2019 yılının üçüncü çeyreği sonunda 3.718,5 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Eylül 2018 – Eylül 2019 döneminde ise yüzde 23,62 oranında artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 147,5 milyon TL, yedek akçeler ise 304,9 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2018		2019		
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Ödenmiş Sermaye	1.181,6	1.262,4	1.265,6	1.315,3	1.329,1
Yedek Akçeler	618,7	593,9	795,8	923,6	923,6
Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu	0,9	0,9	1,7	2,0	2,2
Menkul Değerler Değer Artış Fonu	163,6	140,7	158,4	158,4	150,1
Dönem Kârı (Zararı)	596,1	689,8	235,9	518,1	749,2
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	447,2	407,4	849,3	576,7	564,3
Toplam	3.008,1	3.095,1	3.306,7	3.494,1	3.718,5

Kaynak: KKTCMB

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2019 yılının Haziran ayına göre 2019 yılı Eylül ayı sonunda yüzde 2,94 artmış, 6.581,7 milyon TL seviyesinden 6.775,1 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 8,49 oranında artış olmuştur.

Haziran 2019 sonunda 30.066,1 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde binde 1,4 artarak 30.109,1 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde ise yüzde 5,4 oranında artış göstermiştir.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,63 artarak 32.390,9 milyon TL'den 33.243,7 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 8,29'dur.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

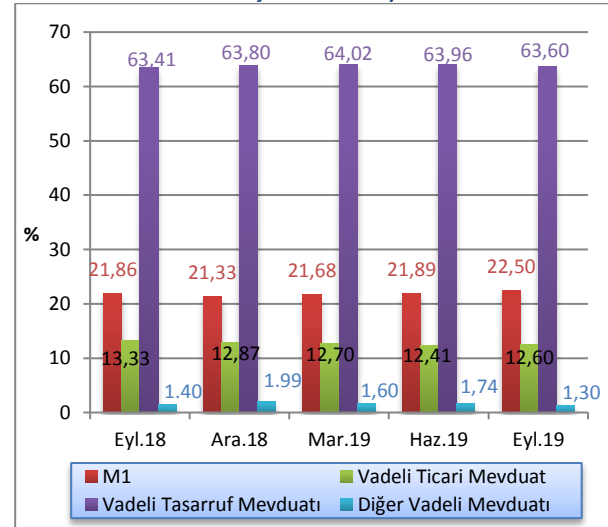
Yıllar	Dönem	M1	Yıllık Yüzde Değişim	M2	Yıllık Yüzde Değişim	M3	Yıllık Yüzde Değişim
2015	III	2.829,9	30,83	14.279,2	23,32	15.106,4	21,50
	IV	2.841,2	28,50	14.215,8	19,66	15.109,8	19,35
2016	I	2.797,9	19,64	14.340,3	14,99	15.181,6	14,59
	II	2.976,9	17,54	14.620,3	10,66	15.593,1	10,93
	III	3.158,0	11,59	15.285,2	7,04	16.319,0	8,02
2017	IV	3.544,1	24,74	16.946,4	19,21	17.996,6	19,10
	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
2018	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
2019	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Eylül 2019 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 63,6 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 22,5'lik payla M1, yüzde 12,6 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,3'lük oranla diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde oransal olarak 0,19 puan artarak yüzde 63,6'ya yükselmiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1 yüzde 21,86'dan yüzde 22,5'e yükselmiş, diğer vadeli mevduat yüzde 1,4'ten yüzde 1,3'e, vadeli ticari mevduat ise yüzde 13,33'ten yüzde 12,6'ya gerilemiştir.

Grafik 5.19: M2'nin Bileşenlerinin Payları

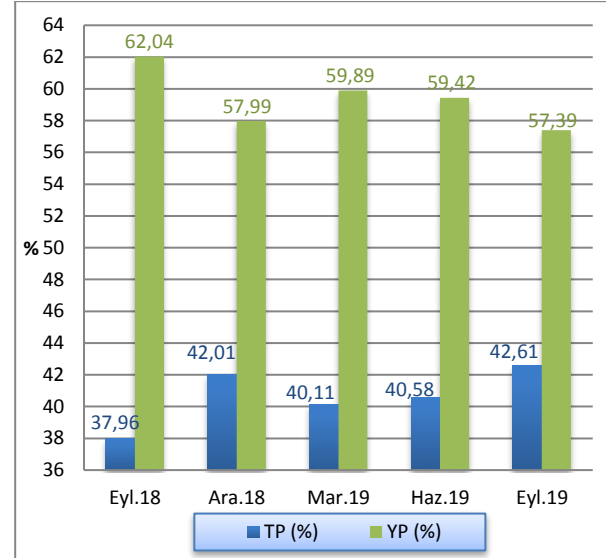
Kaynak: KKTCCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Eylül 2019 itibarıyla incelendiğinde, TP kalemlerinin M3 içindeki payının yüzde 42,61, YP kalemlerinin ise yüzde 57,39 oranında olduğu görülmektedir. Bu paylar Eylül 2018 sonunda TP'de yüzde 37,96, YP'de ise yüzde 62,04 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

KKTC Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren bankalararası para piyasasında 2019 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla TL'de 878, ABD dolarında 518, avroda 215 ve sterlinde 567 adet işlem gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 49.313 milyon TL, YP cinsinden, ABD dolarında 1.368 milyon ABD doları, avroda 8.981 milyon avro ve sterlinde 6.125 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.20: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2018 - Q3	639	20.611.650	202	292.500	223	6.730.700	527	5.171.325
2018 - Q4	820	31.094.550	384	598.325	163	7.398.150	566	5.544.400
2019 - Q1	790	39.379.400	501	1.349.475	169	7.913.600	651	5.802.500
2019 - Q2	768	32.806.100	583	1.673.450	145	7.187.500	497	4.937.575
2019 - Q3	878	49.312.550	518	1.367.725	215	8.981.250	567	6.124.550

Kaynak: KKTCMB

2019 yılı üçüncü çeyrekte gerçekleşen BPP işlem hacimlerinin para cinslerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 99,56, ABD dolarında yüzde 99,96, avroda yüzde 99,98 ve sterlinde yüzde 99,79 oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği

görülmektedir. TL'de 1 haftalık işlemler binde 3,5 oranında gerçekleşmiştir. 1 ay vadeli işlemlere bakıldığı zaman ise TL'de binde 0,9, ABD dolarında binde 0,4, avroda binde 0,2, sterlinde binde 2,1 oranında işlem gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2018 Q3	20.611.650		292.500		6.730.700		5.171.325	
G	19.981.650	96,94	281.800	96,34	6.728.400	99,97	5.158.975	99,76
1H	540.000	2,62	4.900	1,68			500	0,01
2H	84.000	0,41	3.600	1,23				
3H							500	0,01
1A	6.000	0,03	2.200	0,75	2.300	0,03	11.350	0,22
2018 Q4	31.094.550		598.325		7.398.150		5.544.400	
G	29.705.550	95,53	586.575	98,04	7.397.150	99,99	5.523.800	99,63
1H	1.369.000	4,40	4.100	0,68				
2H			1.800	0,30				
3H			1.500	0,25				
1A	20.000	0,07	4.350	0,73	1.000	0,01	20.600	0,37
2019 Q1	39.379.400		1.349.475		7.913.600		5.802.500	
G	38.995.250	99,02	1.348.575	99,93	7.913.600	100,00	5.766.650	99,38
1H	355.400	0,90					500	0,01
2H							500	0,01
3H							150	0,00
1A	27.500	0,07	900	0,07			34.700	0,60
3A	1.250	0,01						
2019 Q2	32.806.100		1.673.450		7.187.500		4.937.575	
G	32.366.300	98,66	1.673.450	100,00	7.184.550	99,96	4.906.075	99,36
1H	409.000	1,25			500	0,01	500	0,01
2H	5.000	0,02			400	0,01		
3H					400	0,01	500	0,01
1A	24.300	0,07			1.650	0,02	30.500	0,62
3A	1.500							
2019 Q3	49.312.550		1.367.725		8.981.250		6.124.550	
G	49.093.550	99,56	1.367.225	99,96	8.979.850	99,98	6.111.550	99,79
1H	175.000	0,35						
1A	44.000	0,09	500	0,04	1.400	0,02	13.000	0,21

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2019 yılı üçüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 14,76, ABD dolarında yüzde 1,25, avroda yüzde 0,32, sterlinde ise yüzde 0,53'tür. Haftalık işlemlerin faiz oranları TL'de

yüzde 16,97 olarak gerçekleşmiştir. 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları TL'de yüzde 18,5, ABD dolarında yüzde 1,5, avroda yüzde 0,7, sterlinde ise yüzde 1,4 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

	TL					₺					€					£				
	G	1H	2H	1A	3A	G	1H	2H	3H	1A	G	1H	2H	3H	1A	G	1H	2H	3H	1A
2018 Q3	12,59	14,67	13,50	16,75		1,04	3,11	3,06	2,45		0,50			1,90		0,75	2,00		1,75	2,14
Q4	18,25	19,75		22,14		1,25	3,25	3,33	3,67	3,75	0,50			2,38		0,75				2,95
2019 Q1	18,12	19,74		19,98	21,00	1,25			3,67		0,50					0,74	2,00	2,25	2,75	3,26
Q2	17,80	19,71	19,00	20,64	22,50	1,25					0,50	1,50	1,75	2,00	2,00	0,65	2,00		1,00	3,00
Q3	14,76	16,97		18,50		1,25			1,50		0,32			0,70		0,53				1,40

Kaynak: KKTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartları işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71
03/07/2017 (RG 113)	1,97	2,47	1,20	1,70
02/10/2017 (RG 161)	2,00	2,50	1,18	1,68
02/01/2018 (RG 1)	2,06	2,56	1,17	1,67
02/04/2018 (RG 303)	2,16	2,66	1,16	1,66
02/07/2018 (RG 102)	2,26	2,76	1,15	1,65
01/10/2018 (RG 143)	2,54	3,04	1,18	1,68
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68
01/04/2019 (RG 45)	3,22	3,72	1,18	1,68
01/07/2019 (RG 90)	3,18	3,68	1,20	1,70
01/10/2019 (RG 714)	2,98	3,48	1,21	1,71

Kaynak: KKTCMB

5.6 BANKACILIK DIŞI FİNANS SEKTÖRÜ

5.6.1 ULUSLARARASI BANKACILIK BİRİMLERİ

2019 yılı Eylül ayı itibarıyla sayısı 7 olan Uluslararası Bankacılık Birimleri’nin toplam aktif büyüklüğü 2018 yıl sonuna göre yüzde 14,25 artarak 633,4 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır. Bu dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 66,82 artarak 390,7 milyon ABD doları düzeyine yükselmiştir. Brüt krediler ve diğer aktifler kalemleri ise yüzde 22,31 ve yüzde 36,24 azalarak sırasıyla 214,9 milyon ve 27,8 milyon ABD doları seviyesine gerilemiştir.

Aralık 2018 - Eylül 2019 döneminde, mevduat kalemi yüzde 14,72 artarak 545,4 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır. Bankalara borçlar ve özkaynaklar kalemleri yüzde 45,14 ve yüzde 4,26 artarak, sırasıyla 25,4 milyon ve 58,7 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. Diğer pasifler kalemi ise yüzde 25 azalarak 3,9 milyon ABD doları seviyesine gerilemiştir.

Tablo 5.22: Uluslararası Bankacılık Birimleri Konsolide Bilançosu (Milyon ABD doları)

	Aralık 2018	Eylül 2019	Yüzde Değişim
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	234,2	390,7	66,82
Krediler (Brüt)	276,6	214,9	-22,31
Diğer Aktifler	43,6	27,8	-36,24
Aktif/Pasif	554,4	633,4	14,25
Mevduat	475,4	545,4	14,72
Bankalara Borçlar	17,5	25,4	45,14
Özkaynaklar	56,3	58,7	4,26
Diğer Pasifler	5,2	3,9	-25,00

Kaynak: KKTCMB

5.6.2 SİGORTA ŞİRKETLERİ

2018 yıl sonu itibarıyla sektörde hizmet vermekte olan toplam 33 adet sigorta şirketi bulunmaktadır. 2017 yıl sonu itibarıyla 568,3 milyon TL olan sigorta şirketlerinin konsolide aktif büyüklüğü 2018 yıl sonu itibarıyla yüzde 25,23 artarak 711,7 milyon TL'ye yükselmiştir. Aynı dönemde, nakit değerler 235,7 milyon TL, alacaklar 148,3 milyon TL ve sabit değerler 154,1 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sigortacılık sektörü konsolide bilançosunun pasif kalemlerinden borçlar, bir yıllık dönemde (Aralık 2017-Aralık 2018) yüzde 36,97 artarak 94,1 milyon TL, karşılıklar yüzde 26,37 artarak 390,1 milyon TL, özkaynaklar yüzde 12,46 artarak 157,9 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, kâr kalemi yüzde 33,08 artarak 52,7 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.23: Sigorta Şirketleri Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2017	2018	Yüzde Değişim
Nakit Değerler	191,9	235,7	22,82
Alacaklar	113,8	148,3	30,32
Sabit Değerler	116,3	154,1	32,50
Diğer Aktifler	146,3	173,6	18,66
Aktif/Pasif	568,3	711,7	25,23
Borçlar	68,7	94,1	36,97
Karşılıklar	308,7	390,1	26,37
Özkaynaklar	140,4	157,9	12,46
Kâr/Zarar	39,6	52,7	33,08
Diğer Pasifler	10,9	16,9	55,05

Kaynak: KKTC Maliye Bakanlığı - Para Kambiyo ve İnkışaf Sandığı İşleri Dairesi

5.6.3 DÖVİZ BÜROLARI

2018 yıl sonu itibarıyla faaliyette olan 37 adet döviz bürosu mevcuttur. Döviz büroları konsolide bilançosu incelendiği zaman, 2018 yıl sonu itibarıyla bir önceki yıla göre, stoklar kaleminde artış, hazır değerler ile ticari ve diğer alacaklar kalemlerinde ise azalış olduğu görülmektedir. 2018 yıl sonuna göre, hazır değerler 19,5 milyon TL, ticari ve diğer alacaklar 200 bin TL, stoklar 14,9 milyon TL ve duran varlıklar 800 bin TL olarak gerçekleşmiştir.

Döviz büroları konsolide aktif büyüklüğü 2018 yıl sonu itibarıyla bir önceki yıla göre yüzde 5,35 azalarak 35,4 milyon TL'ye gerilemiştir. 2018 yıl sonu itibarıyla, pasif yapısındaki kısa vadeli yabancı kaynaklar 5,9 milyon TL, uzun vadeli yabancı kaynaklar 2,1 milyon TL, özkaynaklar 27,4 milyon TL, zarar ise 300 bin TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.24: Döviz Büroları Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2017	2018	Yüzde Değişim
Dönen Varlıklar	36,7	34,6	-5,72
- Hazır Değerler	24,1	19,5	-19,09
- Ticari ve Diğer Alacaklar	0,3	0,2	-33,33
- Stoklar	12,3	14,9	21,14
- Diğer Dönen Varlıklar	-	-	-
Duran Varlıklar	0,7	0,8	14,29
Aktif/Pasif	37,4	35,4	-5,35
Yabancı Kaynaklar	13,9	8,0	-42,45
- Kısa Vadeli	10,4	5,9	-43,27
- Uzun Vadeli	3,5	2,1	-40,00
Özkaynaklar	23,5	27,4	16,60
- Kâr/Zarar	1,3	-0,3	-123,08
- Diğer Özkaynaklar	22,2	27,7	24,77

Kaynak: KKTC Maliye Bakanlığı - Para Kambiyo ve İnkışaf Sandığı İşleri Dairesi

Not: 2017 ve 2018 yılsonu konsolide bilançoları 35 adet döviz bürosunun verilerinden oluşmaktadır.

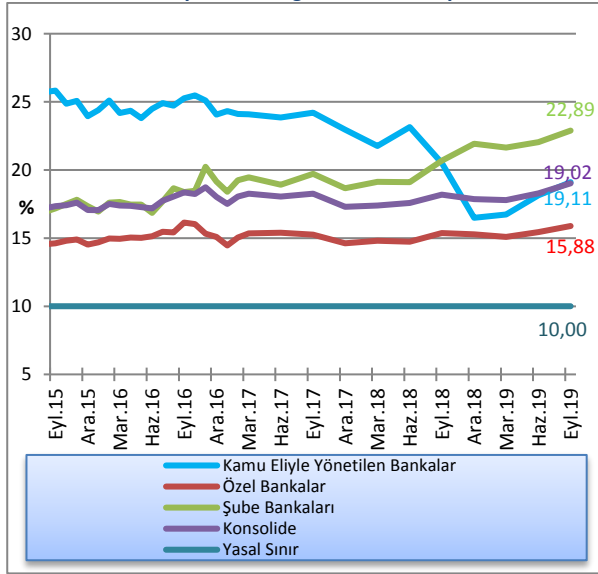
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2019 yılının üçüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,73 puan artarak yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 19,02 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Eylül 2019 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 19,11, özel sermayeli bankalarda yüzde 15,88 ve şube bankalarında yüzde 22,89 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılının Haziran ayı itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 18,14, 15,43 ve 22,04 seviyesinde idi. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, SYSR kamu eliyle yönetilen bankalarda 1,4 puan azalmış, özel sermayeli bankalarda 0,5 puan, şube bankalarında ise 2,21 puan artmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTCMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıklarının 2019 yılı Eylül ayı sonunda 2019 yılı Haziran ayına göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 5,79, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 4,8, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 3,58 oranında arttığı, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların ise binde 2,2 azaldığı görülmüştür. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 56,4 milyon TL artarak 3.836 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Eylül 2018 - Eylül 2019) 721,2 milyon TL artmıştır.

Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar

	Eyl. 2018	Ara. 2018	Mar. 2019	Haz. 2019	Eyl. 2019	Yüzde Değişim (06/19-09/19)
% 0	11.422,1	11.915,1	12.583,9	13.739,1	14.534,4	5,79
% 20	4.988,2	5.988,4	6.550,9	7.004,8	7.340,8	4,8
% 50	6.900,4	7.275,3	7.745,2	8.309,2	8.291,1	-0,22
% 100	8.443,5	8.357,1	9.105,1	9.316	9.649,9	3,58
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	3.114,8	3.661,3	3.728,6	3.779,6	3.836	1,49

Kaynak: KKTCMB

2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 2,4 oranında artış olmuştur. 2019 Haziran ayı itibarıyla 18.651,1 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklandırılmış toplamı, 2019 yılının Eylül ayı sonunda 448,5 milyon TL artarak 19.099,6 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde yüzde 19,32 artmıştır.

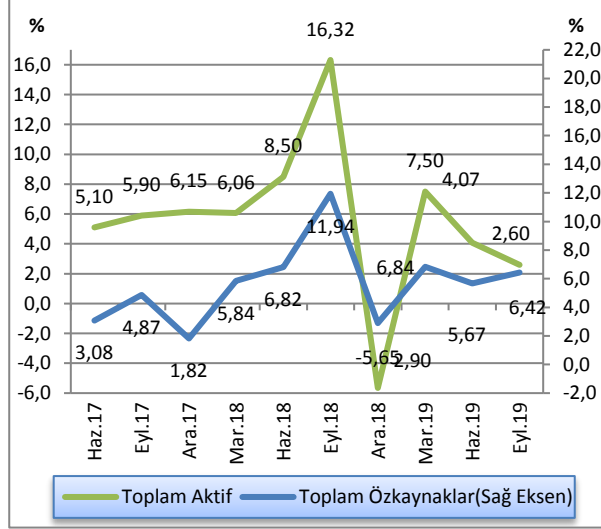
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTCMB

2019 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla Haziran ayına göre toplam aktifler yüzde 2,6, toplam özkaynaklar ise yüzde 6,42 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 8,29 ve yüzde 23,62 artmıştır.

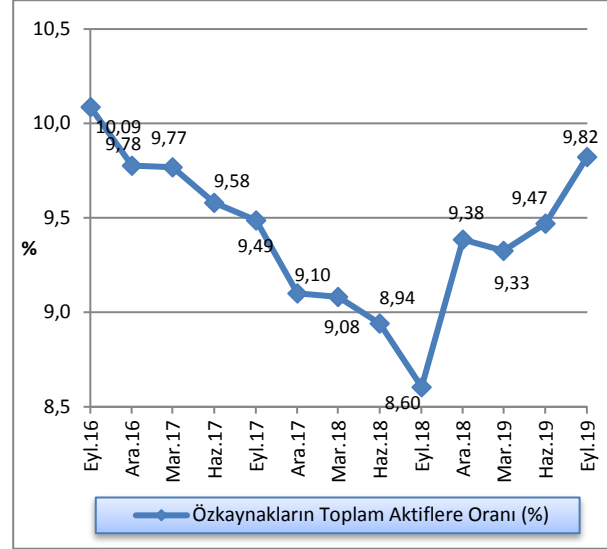
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: KKTCCMB

Bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2018 yılında ilk üç çeyreğinde gerileyerek ilk çeyrekte yüzde 9,08, ikinci çeyreğinde yüzde 8,94, üçüncü çeyrekte ise yüzde 8,6 seviyesinde gerçekleşmiş, dördüncü çeyrekte artarak 9,38 seviyesine yükselmiştir. 2019 yılı ilk çeyreğinde azalan Bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, yılın ikinci çeyreğinde artmış ve üçüncü çeyrekte de artmaya devam ederek 9,82 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

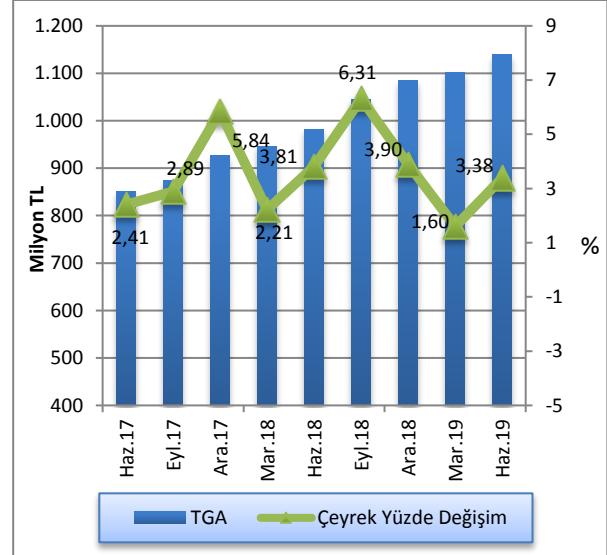

Kaynak: KKTCCMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR

2019 yılının Haziran ayı sonu itibarıyla 1.102,7 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2019 Eylül ayı sonu itibarıyla yüzde 3,38 oranında artarak 1.140 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16,02 oranında artmıştır.

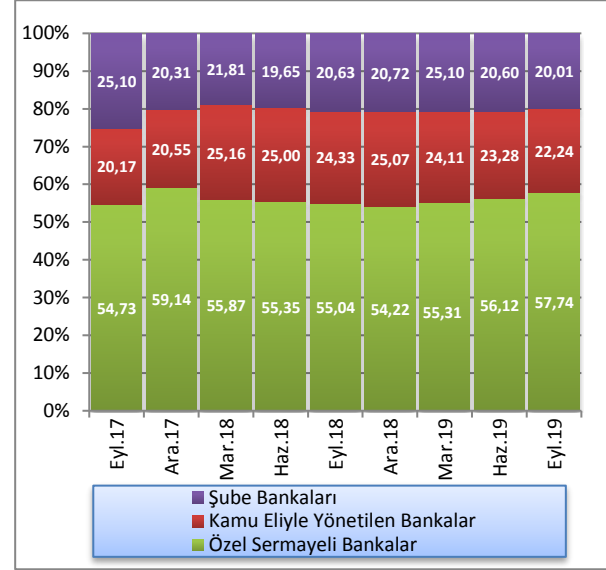
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

2019 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre artış, kamu eliyle yönetilen bankaların ve şube bankalarının payında ise azalış olduğu görülmektedir. Buna göre, Haziran 2019 - Eylül 2019 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 56,12'den yüzde 57,74'e yükselmiş, şube bankalarının payı yüzde 20,6'dan yüzde 20,01'e, kamu eliyle yönetilen bankaların toplam TGA içindeki payı ise yüzde 23,28'den yüzde 22,24'e gerilemiştir. Eylül 2018 – Eylül 2019 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 55,04'ten yüzde 57,74'e yükselmiştir. Aynı dönemde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 24,33'ten yüzde 22,24'e, şube bankalarının payı ise yüzde 20,63'ten, yüzde 20,01'e gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılı üçüncü çeyreğinde, toplam aktifler 37.855,4 milyon TL, toplam brüt krediler 20.200,3 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 1.140 milyon TL, özel karşılıklar 739,9 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 8.904,6 milyon TL, toplam brüt krediler 4.929,4 milyon TL, TGA'lar 253,6 milyon TL, özel karşılıklar ise 221,9 milyon TL seviyesindedir.

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 17.176,5 milyon TL, toplam brüt krediler 9.934,7 milyon TL, TGA'lar 658,3 milyon TL, özel karşılıklar 337,7 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 11.774,3 milyon TL, toplam brüt krediler 5.336,2 milyon TL, TGA'lar 228,1 milyon TL, özel karşılıklar 180,3 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

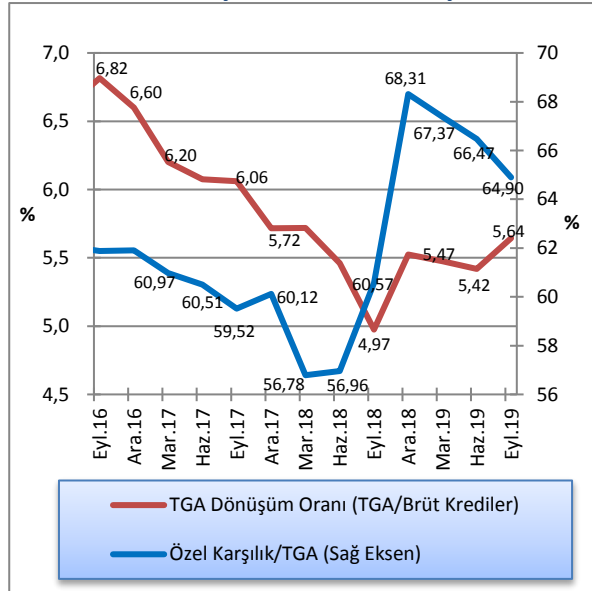
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Mar.19	Haz.19	Eyl.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	8.440,4	8.742,3	8.904,6	5.011,7	5.033,2	4.929,4	261,7	256,7	253,6	226,5	224,2	221,9
Özel Sermayeli Bankalar	15.978,6	16.903	17.176,5	9.795,3	10.099,7	9.934,7	600,2	618,8	658,3	324,5	328,2	337,7
Şube Bankaları	11.033,8	11.249,1	11.774,3	5.016,9	5.214,4	5.336,2	223,4	227,2	228,1	180,2	180,6	180,3
Toplam	35.452,8	36.894,5	37.855,4	19.823,9	20.347,3	20.200,3	1.085,3	1.102,7	1.140	731,2	733	739,9

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 6,82 olan TGA dönüşüm oranı bu tarihten sonra düşüş eğilimine girmiş ve Eylül 2018 'e kadar düşüşüne devam ederek yüzde 4,97 seviyesine gerilemiştir. 2018 yılı Aralık ve 2019 Mart dönemlerinde tekrar yükselen TGA dönüşüm oranı, 2019 yılı Haziran sonunda 0,05 puan azalarak yüzde 5,42 seviyesine gerilemiş, Eylül sonunda ise artarak 5,64 seviyesine yükselmiştir. Bir yıllık dönemde TGA dönüşüm oranında (Eylül 2018 - Eylül 2019) 0,67 puan düşüş yaşanmıştır.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2019 Haziran sonu itibarıyla yüzde 66,47 iken, Eylül 2019'da 1,57 puan azalarak yüzde 64,9'a gerilemiştir. Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı 4,33 puan yükselmiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTCCMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLİLİĞİ

2019 Haziran ayı sonunda yüzde 2,58 olan sektör aktif kârlılığı, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 2,39'a, yüzde 28,18 olan özkaynak kârlılığı yüzde 25,1'e, net faiz marjı ise yüzde 4,15'ten yüzde 4,03'e gerilemiştir. Eylül 2018 - Eylül 2019 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 2,42'den yüzde 2,39'a, özkaynak kârlılığı yüzde 27,31'den yüzde 25,1'e, gerilemiş, net faiz marjı ise yüzde 3,51'den yüzde 4,03'e yükselmiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları

Açıklama	2018		2019		
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Aktif Kârlılığı¹	2,42	2,23	2,46	2,58	2,39
Özkaynak Kârlılığı²	27,31	24,96	27,12	28,18	25,1
Net Faiz Marjı³	3,51	3,82	4,02	4,15	4,03

Kaynak: KKTCCMB

Not: 1. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

2. Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

3. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

- Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam
- Toplam Aktif: 12 aylık ortalama
- Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama
- Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu: 12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
KKTC Merkez Bankası Kredi Kartlarına Uygulanacak Azami Aylık ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranlarının Belirlenmesi			01.07.2019	90
Likidite Riskinin Yönetimine İlişkin İyi Uygulama Rehberi	18.07.2019	1045	02.08.2019	110
Türk Parası ve Yabancı Para Mevduat Hesapları Faiz Oranları Değişikliği	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
Türk Parası Reeskont Ve Avans İşlemleri Yıllık Faiz Oranları Değişikliği	26.07.2019	1047	29.07.2019	107
KKTC Merkez Bankası Zaman Aşımına Uğrayan Her Türlü Mevduat, Katılım Fonu Emanet Ve Alacaklar			06.08.2019	111
Üstlenilen Risklere İlişkin (Değişiklik) Tebliği			06.09.2019	122
Türk Parası Ve Yabancı Para Mevduat Hesapları Faiz Oranları Değişikliği	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
Türk Parası Ve Yabancı Para Yasal Karşılık Hesapları Faiz Oranları Değişikliği	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
Türk Parası Reeskont Ve Avans İşlemleri Yıllık Faiz Oranları Değişikliği	12.09.2019	1055	16.09.2019	128
KKTC Merkez Bankası Kredi Kartlarına Uygulanacak Azami Aylık ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranlarının Belirlenmesi			30.09.2019	136
Mevduat ve Zaman Aşımına İlişkin Tebliğ	29.08.2019	1051	11.10.2019	144
Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin (Değişiklik) Tebliği	29.08.2019	1050	17.10.2019	147

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasalar				
Kredi Kartı ve Banka Kartı ile Yapılan Perakende Mal ve Hizmet Alımlarına İade Yapılması Hakkında Yasası	02.07.2019	33/2019	02.07.2019	91
Yasa Tasarıları				
Kredi Kartı ve Banka Kartı ile Yapılan Perakende Mal ve Hizmet Alımlarına İade Yapılması (Değişiklik) Yasa Tasarısı	01.10.2019	115/2/2019	01.10.2019	137

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
31 Mar. 2015	3.739.517.315	115.254.133	2.248.301	3.857.019.749	276.152.356	1.408.442.288	1.006.554.132	1.165.870.973	3.857.019.749
30 Haz. 2015	4.297.312.709	132.031.767	18.942.188	4.448.286.664	276.996.548	1.482.713.730	1.062.691.010	1.625.885.376	4.448.286.664
30 Eyl. 2015	4.883.071.770	133.138.667	2.280.396	5.018.490.833	278.408.386	1.554.299.105	1.159.694.120	2.026.089.222	5.018.490.833
31 Ara. 2015	4.820.323.929	184.465.057	20.635.529	5.025.424.515	400.156.276	1.597.089.925	1.143.470.037	1.884.708.277	5.025.424.515
31 Mar. 2016	4.759.331.238	177.928.840	2.511.781	4.939.771.859	317.637.476	1.368.093.189	1.158.875.053	2.095.166.141	4.939.771.859
30 Haz. 2016	4.743.182.458	213.175.830	2.640.121	4.958.998.409	318.658.983	1.476.230.465	1.172.163.993	1.991.944.968	4.958.998.409
30 Eyl. 2016	5.466.386.701	186.416.180	2.729.886	5.655.532.767	319.829.286	1.706.384.976	1.233.282.326	2.396.036.179	5.655.532.767
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	465.169.093	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31 Mar. 2017	6.764.573.400	101.158.224	3.401.183	6.869.132.807	365.686.916	2.121.997.651	1.448.684.018	2.932.764.222	6.869.132.807
30 Haz. 2017	6.981.906.564	134.992.949	2.841.955	7.119.741.468	367.060.935	2.317.720.970	1.512.813.049	2.922.146.514	7.119.741.468
30 Eyl. 2017	7.630.043.970	191.469.924	2.907.269	7.824.421.163	368.577.947	2.505.097.829	1.615.196.100	3.335.549.287	7.824.421.163
31 Ara. 2017	8.118.080.496	114.227.729	3.260.499	8.235.568.724	384.891.701	2.681.914.710	1.729.000.717	3.574.231.898	8.370.039.032
31 Mar. 2018	8.545.422.968	219.540.337	4.339.065	8.769.302.370	436.642.697	2.870.588.126	1.851.557.638	3.610.513.909	8.769.302.370
30 Haz. 2018	9.341.542.297	155.660.857	2.673.006	9.499.876.160	439.621.419	3.105.622.819	1.993.912.015	3.960.719.907	9.499.876.160
30 Eyl. 2018	11.073.132.669	172.557.057	2.684.160	11.248.373.886	445.771.689	3.717.146.751	2.052.867.163	5.032.588.283	11.248.373.886
31 Ara. 2018	10.499.595.834	61.335.607	294.637.228	10.855.568.669	480.942.598	3.917.979.147	1.885.311.620	4.571.335.304	10.855.568.669
31 Mar. 2019	10.833.216.002	188.417.441	12.142.380	11.033.775.823	565.586.996	4.040.009.260	2.011.711.161	4.416.468.406	11.033.775.823
30 Haz. 2019	11.423.695.382	198.753.741	4.705.193	11.627.154.316	569.937.350	4.264.704.130	2.101.571.020	4.690.941.816	11.627.154.316
30 Eyl. 2019	12.024.932.318	188.602.841	99.806.315	12.313.341.474	574.939.219	4.069.005.293	2.134.892.647	5.534.504.315	12.313.341.474

Kaynak: KKTCMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTOMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
31 Mar. 2015	93.270.862	2.341.331	1.456.217.149	1.979.335.666	48.438.307	159.914.000	3.739.517.315
30 Haz. 2015	82.385.984	2.341.331	1.467.167.127	2.411.582.643	113.843.324	219.992.300	4.297.312.709
30 Eyl. 2015	140.974.336	2.341.331	1.467.337.337	2.899.368.703	114.480.913	258.569.150	4.883.071.770
31 Ara. 2015	87.625.194	2.611.239	1.402.006.529	2.945.775.755	55.692.162	326.613.050	4.820.323.929
31 Mar. 2016	117.668.364	2.611.239	1.499.576.679	2.952.607.384	77.638.972	109.228.600	4.759.331.238
30 Haz. 2016	90.757.864	2.611.239	1.614.592.023	2.855.674.301	33.822.031	145.725.000	4.743.182.458
30 Eyl. 2016	238.570.625	2.611.239	2.029.877.829	3.097.871.008	0	97.456.000	5.466.386.701
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	0	194.469.500	6.362.944.796
31 Mar. 2017	165.588.687	3.440.019	2.101.326.259	4.030.683.635	0	463.534.800	6.869.132.807
30 Haz. 2017	171.906.834	3.440.019	1.823.606.608	4.299.854.053	0	683.099.050	6.981.906.564
30 Eyl. 2017	275.459.595	3.440.019	1.842.387.496	4.739.760.510	0	768.996.350	7.630.043.970
31 Ara. 2017	257.360.230	3.997.999	1.728.967.292	5.187.178.813	0	903.656.300	8.081.160.634
31 Mar. 2018	382.362.841	3.997.999	1.705.665.243	5.630.492.210	0	822.904.675	8.545.422.968
30 Haz. 2018	281.516.845	3.997.999	1.845.209.663	6.467.950.290	0	742.867.500	9.341.542.297
30 Eyl. 2018	701.495.845	3.997.999	2.827.946.391	7.539.692.434	0	0	11.073.132.669
31 Ara. 2018	596.636.956	5.503.526	2.886.583.754	6.838.280.699	0	172.590.899	10.499.595.834
31 Mar.2019	703.356.751	5.503.526	2.788.997.426	7.087.363.508	0	247.266.991	10.833.216.002
30 Haz. 2019	684.254.253	5.503.526	2.956.877.407	7.386.165.087	0	390.163.969	11.423.695.382
30 Eyl. 2019	695.057.549	5.503.526	3.258.721.464	7.319.698.436	0	655.718.310	12.024.932.318

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
31 Mar. 2015							4.466.517	4.466.517
30 Haz. 2015							4.642.279	4.642.279
30 Eyl. 2015							5.311.384	5.311.384
31 Ara. 2015								-
31 Mar. 2016								-
30 Haz. 2016							4.083.448	4.083.448
30 Eyl. 2016							4.270.101	4.270.101
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643
31 Mar. 2017								-
30 Haz. 2017							4.943.377	4.943.377
30 Eyl. 2017							5.415.736	5.415.736
31 Ara. 2017							5.807.899	5.807.899
31 Mar. 2018							5.789.550	5.789.550
30 Haz. 2018							6.912.450	6.912.450
30 Eyl. 2018							9.112.800	9.112.800
31 Ara. 2018							7.933.350	7.933.350
31 Mar. 2019							8.313.450	8.313.450
30 Haz. 2019							8.649.750	8.649.750
30 Eyl. 2019							8.498.850	8.498.850

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
31 Mar. 2015	10.753.910	21.354.653	497.415.629	849.731.141	555.437.616	451.116.516	441.602	28.745.353	2.414.996.420
30 Haz. 2015	18.278.584	34.669.328	421.856.540	988.595.032	565.747.200	496.943.810	428.189	18.886.057	2.545.404.740
30 Eyl. 2015	14.819.534	30.301.580	346.773.076	1.141.287.770	578.364.670	581.329.450	396.168	20.720.977	2.713.993.225
31 Ara. 2015	57.528.409	19.608.857	377.112.293	1.111.941.851	583.627.835	559.842.202	751.281	30.147.234	2.740.559.962
31 Mar. 2016	6.022.339	9.748.736	300.772.726	1.024.849.739	596.821.843	562.053.210	529.628	26.170.021	2.526.968.242
30 Haz. 2016	78.931.631	12.662.410	294.047.768	975.886.690	606.507.229	565.656.764	479.769	114.222.197	2.648.394.458
30 Eyl. 2016	51.544.433	68.733.216	389.781.881	1.098.732.181	622.344.234	610.938.092	527.417	97.065.848	2.939.667.302
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31 Mar. 2017	58.041.406	24.242.055	461.185.477	1.467.785.063	691.268.617	757.415.401	624.885	110.118.765	3.570.681.669
30 Haz. 2017	78.704.320	22.436.407	374.581.174	1.734.713.467	710.390.248	802.422.801	573.332	106.712.270	3.830.534.019
30 Eyl. 2017	15.915.165	32.448.413	425.277.954	1.918.976.979	734.899.763	880.296.337	760.406	111.718.912	4.120.293.929
31 Ara. 2017	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426
31 Mar. 2018	76.501.751	66.921.045	471.340.988	2.111.203.615	804.457.502	1.047.100.136	1.011.021	143.609.706	4.722.145.764
30 Haz.2018	91.040.695	30.311.907	417.186.670	2.414.035.090	768.010.729	1.225.901.286	985.662	152.062.795	5.099.534.834
30 Eyl. 2018	62.415.658	80.786.260	405.694.465	3.028.839.065	704.301.812	1.348.565.351	843.643	138.567.660	5.770.013.914
31 Ara. 2018	51.246.900	52.306.160	706.945.906	2.976.986.010	707.399.584	1.177.912.036	1.128.634	129.365.537	5.803.290.767
31 Mar.2019	21.273.436	50.459.675	494.142.152	3.283.867.588	730.743.668	1.280.967.493	902.785	189.363.624	6.051.720.421
30 Haz. 2019	19.926.492	44.079.068	379.912.114	3.621.457.724	748.007.362	1.353.563.658	905.629	198.423.103	6.366.275.150
30 Eyl. 2019	355.937.954	80.590.555	352.615.354	3.112.598.004	789.935.711	1.344.956.93	1.107.001	166.251.663	4.859.036.242

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.5: KKTOMB D6vz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2012		1,7826	1,7912	2,3517	2,3630	2,8708	2,8858
2013		2,1343	2,1381	2,9365	2,9418	3,5114	3,5297
2014		2,3189	2,3230	2,8207	2,8258	3,5961	3,6149
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019	1	5,2781	5,2876	6,0339	6,0447	6,9005	6,9364
	2	5,2905	5,3000	6,0257	6,0366	7,0133	7,0499
	3	5,6284	5,6386	6,3188	6,3302	7,3354	7,3736
	4	5,9282	5,9389	6,6151	6,6270	7,6541	7,6940
	5	5,9235	5,9342	6,5966	6,6084	7,4686	7,5076
	6	5,7551	5,7654	6,5507	6,5625	7,2855	7,3235
	7	5,5709	5,5810	6,2088	6,2199	6,7681	6,8033
	8	5,8140	5,8245	6,4407	6,4523	7,0805	7,1174
	9	5,6591	5,6693	6,1836	6,1947	6,9487	6,9849

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2012		1,6111	1,3192
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018		1,2667	1,1458
2019	1	1,3096	1,1432
	2	1,3279	1,1390
	3	1,3055	1,227
	4	1,2933	1,1159
	5	1,2630	1,1136
	6	1,2681	1,1383
	7	1,2170	1,1145
	8	1,2199	1,1078
	9	1,2300	1,0927

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	\$	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
19.01.2009	12,60	0,05	1,25	0,75	16.01.2009	691	23.01.2009	18
20.02.2009	11,25	0,05	1,25	0,50	20.02.2009	698	04.03.2009	47
20.03.2009	10,25	0,05	1,25	0,50	20.03.2009	708	27.03.2009	58
17.04.2009	9,50	0,05	1,00	0,50	17.04.2009	712	27.04.2009	78
08.05.2009	9,50	0,05	0,75	0,50	08.05.2009	718	18.05.2009	85
15.05.2009	9,00	0,05	0,75	0,50	15.05.2009	720	28.05.2009	92
17.06.2009	8,50	0,05	0,75	0,50	17.06.2009	725	22.06.2009	107
17.07.2009	8,00	0,05	0,75	0,50	17.07.2009	729	03.08.2009	133
19.08.2009	7,50	0,05	0,75	0,50	19.08.2009	734	03.09.2009	152
18.09.2009	7,00	0,05	0,75	0,50	18.09.2009	738	06.10.2009	170
16.10.2009	6,50	0,05	0,75	0,50	16.10.2009	741	22.10.2009	182
07.12.2009	6,25	0,05	0,75	0,50	04.12.2009	749	15.12.2009	211
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153

Kaynak: KKTCCMB

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
01.02.2006	10,00	2,00	1,00	2,00	31.01.2006	577	10.02.2006	27
03.07.2006	12,00	2,00	1,00	2,00	29.06.2006	587	14.07.2006	119
26.10.2007	11,75	2,00	1,00	2,00	26.10.2007	620	06.11.2007	197
22.11.2007	11,25	2,00	1,00	2,00	22.11.2007	622	04.12.2007	214
14.12.2007	10,75	2,00	1,00	2,00	14.12.2007	627	19.12.2007	224
18.01.2008	10,50	1,50	1,00	2,00	18.01.2008	632	24.01.2008	17
05.02.2008	10,50	1,00	1,00	2,00	05.02.2008	636	19.02.2008	32
29.02.2008	10,25	1,00	1,00	2,00	29.02.2008	638	13.03.2008	50
25.03.2008	10,25	0,50	1,00	2,00	25.03.2008	647	03.04.2008	59
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113
30.07.2008	11,00	0,50	1,00	2,00	30.07.2008	665	15.08.2008	153
17.10.2008	11,00	0,25	1,00	1,75	16.10.2008	674	22.10.2008	187
14.11.2008	11,00	0,10	1,00	1,25	13.11.2008	675	26.11.2008	207
28.11.2008	10,75	0,10	1,00	1,25	27.11.2008	680	16.12.2008	217
22.12.2008	9,75	0,00	0,75	0,50	19.12.2008	683	25.12.2008	223
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€				£			
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
03.06.05	30	26	24	22	22	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.11.05	26	24	22	20	20	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.06.06	26	24	22	20	20	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
03.07.06	33	28	26	24	24	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
21.09.07	30	26	24	22	22	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
26.10.07	30	26	24	22	22	10,5	6,5	6,5	6,5	10	6	6	6	11	7	7	7
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,50	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Açıklama	Türk Parası Yükümlülüklerde	Yabancı Para Yükümlülüklerde
30.06.2002		15	16
30.11.2002		14	15
30.04.2003		13	14
30.10.2003		12	13
31.01.2004		11	12
31.07.2004		10	11
31.12.2005		10	11
30.06.2006		9	10
30.09.2007		9	9
31.12.2008		8	8
31.07.2012	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	8
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	8
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	8
	Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
28.02.2014	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	7
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	6
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	5
	Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
15.08.2018	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	7	7
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	6	6
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	5	5
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	4	4
	Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	7	7
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2012			3.842
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.469
2018			2.374
2019	1	279	279
	2	236	515
	3	297	812
	4	216	1028
	5	70	1098
	6	149	1247
	7	168	1415
	8	132	1547
	9	159	1706

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Mar. 2016	3.872,0	1.223,0	1.152,5	11.115,4	-485,4	630,1	17.507,6	14.024,1	1.757,3	1.726,2	17.507,6
30 Haz. 2016	3.871,0	1.314,7	1.166,8	11.420,4	-467,5	727,1	18.032,5	14.300,5	1.928,1	1.803,9	18.032,5
30 Eyl. 2016	4.360,1	1.408,8	1.229,1	11.521,2	-485,9	839,7	18.873,0	14.969,8	1.999,6	1.903,6	18.873,0
31 Ara. 2016	5.275,8	1.587,8	1.358,4	12.763,1	-521,6	670,7	21.134,2	16.635,2	2.432,8	2.066,2	21.134,2
31 Mar. 2017	5.589,2	1.596,6	1.445,4	13.231,5	-500,4	742,7	22.105,0	17.652,4	2.293,4	2.159,2	22.105,0
30 Haz. 2017	6.103,5	1.601,3	1.511,6	13.666,3	-502,4	851,8	23.232,1	18.494,1	2.512,2	2.225,8	23.232,1
30 Eyl. 2017	6.840,0	1.632,6	1.606,9	14.028,2	-506,1	1.001,1	24.602,7	19.672,9	2.595,6	2.334,3	24.602,7
31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3	15.306,2	-526,0	739,3	26.115,3	21.098,1	2.640,4	2.376,8	26.115,3
31 Mar. 2018	7.303,9	1.980,8	1.835,4	16.195,6	-525,9	908,8	27.698,6	22.352,7	2.830,2	2.515,7	27.698,6
30 Haz. 2018	8.021,5	2.140,2	1.983,5	17.330,4	-539,1	1.115,4	30.051,9	24.131,2	3.233,5	2.687,2	30.051,9
30 Eyl. 2018	9.661,8	2.611,7	2.019,9	19.752,4	-595,3	1.506	34.956,5	28.163,1	3.785,3	3.008,1	34.956,5
31 Ara. 2018	9.940,9	2.043,4	1.886,4	18.906,1	-713,5	916,9	32.980,2	26.441,8	3.443,3	3.095,1	32.980,2
31 Mar. 2019	10.792,8	2.255,0	2.017,1	19.823,9	-731,1	1.295,1	35.452,8	28.449,2	3.699,9	3.303,7	35.452,8
30 Haz. 2019	11.354,1	2.184,8	2.093,5	20.347,3	-733,0	1.647,8	36.894,5	29.572,1	3.828,3	3.494,1	36.894,5
30 Eyl. 2019	12.151,4	2.223,0	2.120,9	20.200,3	-740,0	1.899,8	37.855,4	30.224,8	3.912,1	3.718,5	37.855,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2016	146,2	7,0	3,7	0,0	90,7	5.731,3	17,8	14,2	3.085,4	251,0	0,1	0,0	0,0	999,0	10.346,4
30 Haz. 2016	161,7	2,1	3,0	0,0	96,6	5.987,6	13,5	13,8	3.130,1	279,9	0,1	4,1	0,0	974,9	10.667,4
30 Eyl. 2016	161,0	4,5	2,3	0,0	93,5	6.022,0	12,2	13,5	3.222,1	289,8	0,1	4,2	0,0	910,7	10.735,9
31 Ara. 2016	165,8	3,8	3,7	0,0	102,4	6.910,7	16,5	14,9	3.411,8	324,8	0,1	4,9	0,0	961,2	11.920,6
31 Mar. 2017	179,5	5,6	3,8	0,0	112,6	7.206,5	22,8	14,4	3.514,1	358,9	0,1	0,0	0,0	992,5	12.410,8
30 Haz. 2017	180,0	6,0	3,2	0,0	91,3	7.475,2	20,3	14,2	3.642,2	379,2	0,1	5,3	0,0	1.019,0	12.836,0
30 Eyl. 2017	178,0	6,9	3,5	0,0	111,2	7.598,6	16,7	15,9	3.815,2	391,6	0,1	5,4	0,0	1.034,9	13.178,0
31 Ara. 2017	195,0	6,1	3,6	0,0	111,9	8.406,5	21,2	17,1	4.152,0	394,7	0,1	5,7	0,0	1.116,3	14.431,3
31 Mar. 2018	206,2	5,2	4,2	0,0	102,9	8.907,5	22,1	17,0	4.255,4	392,4	0,2	0,0	0,0	1.356,4	15.269,5
30 Haz. 2018	220,3	6,9	4,2	0,0	104,1	9.710,9	16,3	18,4	4.462,5	421,6	0,5	6,9	0,0	1.411,3	16.383,9
30 Eyl. 2018	248,1	4,9	4,7	0,0	109,5	11.604,2	15,1	22,4	4.946,8	444,7	0,7	9,1	0,0	1.359,6	18.769,8
31 Ara. 2018	236,6	2,9	3,8	0,0	98,0	11.285,8	32,7	19,2	4.524,6	457,3	0,5	7,9	0,0	1.192,2	17.861,5
31 Mar.2019	254,5	2,4	3,9	0,0	100,6	11.896,4	38,4	20,1	4.672,6	452,8	0,3	8,3	0,0	1.287,9	18.738,6
30 Haz. 2019	250,3	0,9	4,2	0,0	96,9	12.364,5	97,2	20,8	4.685,9	493,2	0,3	8,6	0,0	1.281,7	19.244,6
30 Eyl. 2019	242,9	1,9	3,8	0,0	89,5	12.274,1	32,8	20,7	4.631,6	541,6	0,0	8,5	0,0	1.212,9	19.060,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2016	114,4	0	0,4	0	62,1	3.238,7	17,9	5,1	2.166,9	250,1	0	0	0	691,6	6.547,2
30 Haz. 2016	126,0	2,1	0,1	0	57,6	3.311,3	13,5	4,5	2.212,4	278,9	0	0	0	678,0	6.684,4
30 Eyl. 2016	123,0	4,4	0,1	0	52,9	3.296,1	12,1	4,0	2.243,5	288,2	0,1	0	0	644,8	6.669,2
31 Ara. 2016	117,6	3,8	0,3	0	53,2	3.575,9	16,5	3,8	2.270,9	323,1	0,1	0	0	644,9	7.010,1
31 Mar. 2017	127,2	5,6	0,5	0	61,7	3.637,1	22,8	3,5	2.310,6	356,9	0,1	0	0	675,1	7.201,1
30 Haz. 2017	131,8	6,1	0,1	0	60,2	3.664,0	20,3	3,8	2.401,9	376,9	0,1	0	0	698,8	7.364,0
30 Eyl. 2017	135,3	6,9	0,2	0	74,4	3.631,2	16,7	5,3	2.457,6	389,1	0,1	0	0	684,7	7.401,6
31 Ara. 2017	140,4	6,1	0,1	0	75,9	3.918,0	21,2	5,9	2.627,5	392,6	0,1	0	0	698,4	7.886,4
31 Mar. 2018	149,1	5,2	0,5	0	69,3	3.973,9	22,1	5,8	2.566,2	390,3	0,2	0	0	840,8	8.023,4
30 Haz. 2018	156,9	6,9	0,1	0	68,3	4.053,6	16,3	5,5	2.640,4	419,1	0,5	0	0	875,4	8.243,1
30 Eyl. 2018	166,2	4,9	0,1	0	62,5	4.130,1	15,1	5,7	2.617,2	441,9	0,7	0	0	700,0	8.144,4
31 Ara. 2018	170,5	2,9	0,1	0	58,5	4.700,1	32,7	4,3	2.548,2	454,4	0,4	0	0	670,9	8.643,1
31 Mar. 2019	168,7	2,4	0,1	0	59,6	4.753,7	38,4	4,3	2.567,0	450,1	0,3	0	0	772,6	8.817,2
30 Haz. 2019	158,7	0,9	0,1	0	56,4	4.873,0	37,2	4,5	2.608,4	489,7	0,3	0	0	762,3	8.991,5
30 Eyl. 2019	151,5	1,9	0,1	0	51,3	4.915,3	32,8	4,8	2.666,9	537,7	0,0	0	0	746,1	9.108,4

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2016	31,8	7,0	3,3	0	28,6	2.492,6	0	9,1	918,5	1,0	0	0	0	307,3	3.799,2
30 Haz. 2016	35,6	0	2,9	0	39,0	2.676,3	0	9,3	917,7	1,0	0	4,1	0	297,1	3.983,0
30 Eyl. 2016	38	0	2,7	0	40,6	2.725,8	0	9,5	978,5	1,5	0	4,2	0	265,9	4.066,7
31 Ara. 2016	48,2	0	3,3	0	49,1	3.334,8	0	11,1	1.141	1,7	0	5,0	0	316,3	4.910,5
31 Mar. 2017	52,3	0	3,3	0	51,0	3.569,4	0	11,0	1.203,5	1,9	0	0	0	317,3	5.209,7
30 Haz. 2017	48,2	0	3,1	0	31,1	3.811,2	0	10,4	1.240,3	2,2	0	5,3	0	320,2	5.472,0
30 Eyl. 2017	42,7	0	3,3	0	36,8	3.967,3	0	10,6	1.357,6	2,5	0	5,4	0	350,2	5.776,4
31 Ara. 2017	54,5	0	3,6	0	36,0	4.488,4	0	11,1	1.525,4	2,1	0	5,7	0	417,8	6.544,8
31 Mar. 2018	57,1	0	3,7	0	33,6	4.933,6	0	11,2	1.689,3	2,1	0	0	0	515,5	7.246,1
30 Haz. 2018	63,4	0	4,1	0	35,7	5.657,2	0	12,9	1.822,1	2,5	0	6,9	0	535,9	8.140,8
30 Eyl. 2018	81,9	0	4,6	0	47,0	7.474,0	0	16,8	2.329,6	2,8	0	9,1	0	659,6	10.625,4
31 Ara. 2018	66,1	0	3,7	0	39,5	6.585,7	0	14,9	1.976,4	2,9	0	7,9	0	521,2	9.218,3
31.Mar.2019	85,7	0	3,8	0	40,9	7.142,7	0	15,8	2.105,5	2,8	0	8,3	0	515,5	9.921,4
30 Haz. 2019	91,6	0	4,2	0	40,5	7.491,4	0	16,2	2.077,5	3,5	0	8,6	0	519,4	10.253,1
30 Eyl. 2019	91,4	0	3,7	0	38,3	7.358,8	0	15,9	1.964,7	3,9	0	8,5	0	466,7	9.951,9

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2016	4.535,0	-1,47	5.811,4	0,25	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	5.034,6	11,02	5.632,8	-3,08	10.667,4	3,11
30 Eyl. 2016	5.012,0	-0,45	5.723,9	1,62	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	5.660,9	12,95	6.259,7	9,36	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	5.889,9	4,05	6.520,9	4,17	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	3.331,8	-43,43	9.504,2	45,75	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	3.414,7	2,49	9.763,3	2,73	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.696,0	8,24	10.735,3	9,95	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.996,5	8,13	11.273,0	5,00	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	4.416,5	10,51	11.967,4	6,16	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	5.213,6	18,05	13.556,2	13,28	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	5.000,9	-4,08	12.860,6	-5,13	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	5.294,3	5,86	13.444,2	4,53	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	5.588,7	5,56	13.655,9	1,57	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	5.575,4	-0,23	13.484,9	-1,25	19.060,3	-0,96

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2016	2.679,4	-0,47	7.667,0	-0,52	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	2.662,4	-0,63	8.005,0	4,41	10.667,4	3,10
30 Eyl. 2016	2.656,7	-0,21	8.079,2	0,93	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	2.995,6	12,76	8.925,0	10,47	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	3.005,0	0,31	9.405,8	5,39	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	2.948,7	-1,87	9.887,3	5,12	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	2.874,9	-2,50	10.303,1	4,21	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.192,9	11,06	11.238,4	9,08	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.228,1	1,10	12.041,4	7,15	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	3.322,8	2,93	13.061,1	8,47	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	3.639,5	9,53	15.130,3	15,84	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	4.035,0	10,87	13.826,5	-8,62	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	4.118,0	2,05	14.620,6	5,74	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	4.186,5	1,66	15.058,1	2,99	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	4.159,5	-0,64	14.900,8	-1,04	19.060,3	-0,96

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Mar. 2016	8.137,3	776,4	1.025,0	392,7	15,0	10.346,4
30 Haz. 2016	8.422,4	772,3	1.038,8	408,5	25,4	10.667,4
30 Eyl. 2016	8.520,5	797,2	1.002,0	395,1	21,4	10.735,9
31 Ara. 2016	9.711,1	801,8	998,2	388,2	21,3	11.920,6
31 Mar. 2017	10.156,3	817,8	984,8	400,1	51,8	12.410,8
30 Haz. 2017	10.547,2	847,3	993,7	423,9	23,9	12.836,0
30 Eyl. 2017	10.861,7	879,5	996,5	416,4	23,9	13.178,0
31 Ara. 2017	12.136,8	882,5	1.011,7	375,0	25,2	14.431,3
31 Mar. 2018	12.971,9	883,1	1.016,5	372,6	25,5	15.269,6
30 Haz. 2018	14.083,6	874,0	1.020,5	380,7	25,1	16.383,9
30 Eyl. 2018	16.499,8	855,7	1.010,4	379,5	24,4	18.769,8
31 Ara. 2018	15.221,9	803,4	1.195,9	423,3	217,0	17.861,5
31 Mar. 2019	16.081,0	804,7	1.189,0	432,4	231,4	18.738,6
30 Haz. 2019	16.543,1	814,6	1.208,1	432,7	246,1	19.244,6
30 Eyl. 2019	16.298,2	842,4	1.210,5	454,9	254,3	19.060,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Mar. 2016	791,8	426,1	0,2	78,7	56,2	373,2	1.726,2
30 Haz. 2016	848,5	425,3	0,3	72,3	156,3	301,2	1.803,9
30 Eyl. 2016	878,5	423,7	0,2	72,7	227,5	301,0	1.903,6
31 Ara. 2016	976,7	426,4	0,3	82,1	306,8	273,9	2.066,2
31 Mar. 2017	992,4	520,0	0,3	86,0	104,7	455,8	2.159,2
30 Haz. 2017	1.011,7	558,0	0,9	88,8	185,4	381,0	2.225,8
30 Eyl. 2017	1.021,4	558,0	0,9	92,6	297,4	364,0	2.334,3
31 Ara. 2017	1.099,6	409,5	0,9	101,1	407,5	358,1	2.376,8
31 Mar. 2018	1.153,7	572,8	0,9	110,0	123,1	555,2	2.515,7
30 Haz. 2018	1.180,3	616,8	0,9	124,0	316,1	449,1	2.687,2
30 Eyl. 2018	1.181,6	618,7	0,9	163,5	596,2	447,2	3.008,1
31 Ara. 2018	1.262,4	593,9	0,9	140,7	689,8	407,4	3.095,1
31 Mar. 2019	1.265,6	795,7	1,6	158,3	235,8	849,3	3.306,7
30 Haz. 2019	1.315,3	923,6	2,0	158,3	518,1	576,7	3.494,1
30 Eyl. 2019	1.329,1	923,5	2,2	150,1	749,2	564,3	3.718,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Mar. 2016	24,19	14,94	17,66	17,39	10,00
30 Haz. 2016	24,48	15,14	16,85	17,18	10,00
30 Eyl. 2016	25,26	16,14	18,38	18,36	10,00
31 Ara. 2016	24,06	15,09	19,15	18,24	10,00
31 Mar. 2017	24,09	15,35	19,45	18,26	10,00
30 Haz. 2017	23,85	15,40	19,00	18,04	10,00
30 Eyl. 2017	24,20	15,26	19,72	18,27	10,00
31 Ara. 2017	22,95	14,61	18,67	17,29	10,00
31 Mar. 2018	21,76	14,80	19,12	17,40	10,00
30 Haz. 2018	23,14	14,74	19,11	17,57	10,00
30 Eyl. 2018	20,51	15,38	20,68	18,19	10,00
31 Ara. 2018	16,49	15,28	21,93	17,86	10,00
31 Mar.2019	16,74	15,08	21,64	17,79	10,00
30 Haz. 2019	18,14	15,43	22,04	18,29	10,00
30 Eyl. 2019	19,11	15,88	22,89	19,02	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Mar. 2016	375,6	118,3	77,8	125,5	56,1
30 Haz. 2016	758,1	252,3	173,5	251,6	156,3
30 Eyl. 2016	1.150,1	373,9	242,0	373,9	227,5
31 Ara. 2016	1.558,7	465,1	334,8	519,3	306,7
31 Mar. 2017	433,5	156,3	92,1	141,5	104,7
30 Haz. 2017	885,7	308,4	195,5	295,1	185,4
30 Eyl. 2017	1.383,6	802,7	298,9	456,9	297,4
31 Ara. 2017	1.891,8	1.101,7	396,9	630,9	407,5
31 Mar. 2018	562,5	329,5	108,4	179,9	123,1
30 Haz. 2018	1.191,7	689,8	226,4	373,1	316,1
30 Eyl. 2018	2.048,5	1.165,0	353,3	580,3	596,2
31 Ara. 2018	2.999,4	1.762,5	500,3	823,5	689,8
31 Mar.2019	982,5	611,8	161,0	230,4	235,9
30 Haz.2019	2.016,4	1.256,0	320,2	480,4	518,1
30 Eyl. 2019	3.009,6	1.893,7	481,1	734,7	749,1

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2016	1.750,4	7.918,7	2.488,7	591,5	1.274,8	14.024,1
30 Haz. 2016	1.912,7	7.930,3	2.584,2	603,7	1.269,6	14.300,5
30 Eyl. 2016	2.064,9	8.206,5	2.751,7	608,2	1.338,5	14.969,8
31 Ara. 2016	2.394,0	8.623,1	3.360,7	689,5	1.567,9	16.635,2
31 Mar. 2017	2.480,3	9.674,2	3.161,1	723,8	1.613,0	17.652,4
30 Haz. 2017	2.771,0	9.919,8	3.407,0	736,9	1.659,4	18.494,1
30 Eyl. 2017	2.916,9	10.069,4	4.041,3	862,7	1.782,6	19.672,9
31 Ara. 2017	3.118,5	10.808,9	4.257,6	920,4	1.992,7	21.098,1
31 Mar. 2018	3.098,2	11.840,3	4.238,1	912,5	2.263,6	22.352,7
30 Haz. 2018	3.580,7	11.979,8	5.082,1	961,5	2.527,1	24.131,2
30 Eyl. 2018	4.201,9	13.615,9	6.006,3	1.166,1	3.172,9	28.163,1
31 Ara. 2018	3.698,4	13.742,5	4.950,1	1.282,7	2.768,1	26.441,8
31 Mar. 2019	3.866,9	13.793,4	6.513,5	1.252,6	3.022,6	28.449,2
30 Haz. 2019	4.145,1	14.244,0	6.921,1	1.181,2	3.101,0	29.572,1
30 Eyl. 2019	4.434,0	15.666,3	5.869,5	1.266,9	2.988,1	30.224,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2016	797,1	4.557,7	1.280,1	225,0	261,6	7.121,5
30 Haz. 2016	898,2	4.618,9	1.341,7	221,6	263,3	7.343,7
30 Eyl. 2016	968,4	4.690,1	1.463,3	203,2	258,9	7.583,9
31 Ara. 2016	1.122,6	4.796,3	1.611,5	231,0	297,1	8.058,5
31 Mar. 2017	1.083,7	5.157,3	1.503,4	283,7	274,1	8.302,2
30 Haz. 2017	1.276,2	5.173,5	1.636,5	273,9	282,2	8.642,3
30 Eyl. 2017	1.318,5	5.221,5	1.831,2	358,1	302,8	9.032,1
31 Ara. 2017	1.412,7	5.481,0	1.993,8	381,3	313,4	9.582,3
31 Mar. 2018	1.275,9	5.724,4	2.037,6	385,5	309,1	9.732,5
30 Haz. 2018	1.409,7	5.495,6	2.261,4	383,8	292,9	9.843,4
30 Eyl. 2018	1.418,0	5.669,1	2.512,3	314,7	269,3	10.183,4
31 Ara. 2018	1.427,2	6.123,7	2.315,6	449,6	288,4	10.604,5
31 Mar. 2019	1.445,6	5.624,1	3.000,2	383,9	274,6	10.728,4
30 Haz. 2019	1.544,0	5.856,2	3.249,2	310,3	378,3	11.338,0
30 Eyl. 2019	1.706,6	7.007,0	2.710,2	382,1	365,3	12.171,2

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2016	953,3	3.361,1	1.208,6	366,5	1.013,0	6.902,5
30 Haz. 2016	1.014,5	3.311,4	1.242,5	382,1	1.006,3	6.956,8
30 Eyl. 2016	1.096,5	3.516,5	1.288,3	405,0	1.079,6	7.385,9
31 Ara. 2016	1.271,4	3.826,8	1.749,2	458,5	1.270,7	8.576,7
31 Mar. 2017	1.396,6	4.516,9	1.657,7	440,1	1.338,9	9.350,2
30 Haz. 2017	1.494,9	4.746,3	1.770,5	463,0	1.377,2	9.851,9
30 Eyl. 2017	1.598,4	4.847,8	2.210,1	504,7	1.479,7	10.640,8
31 Ara. 2017	1.705,8	5.327,8	2.263,8	539,1	1.679,3	11.515,8
31 Mar. 2018	1.822,4	6.115,9	2.200,5	526,9	1.954,5	12.620,2
30 Haz. 2018	2.171,0	6.484,2	2.820,7	577,7	2.234,2	14.287,8
30 Eyl. 2018	2.783,9	7.946,8	3.494,0	851,4	2.903,6	17.979,7
31 Ara. 2018	2.271,3	7.618,8	2.634,6	833,0	2.479,7	15.837,4
31 Mar. 2019	2.421,2	8.169,3	3.513,3	868,7	2.748,1	17.720,7
30 Haz. 2019	2.601,2	8.367,8	3.671,9	871,0	2.722,4	18.234,2
30 Eyl. 2019	2.727,4	8.659,3	3.159,3	884,8	2.622,8	18.053,6

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2016	825,4	2.380,7	10.581,1	236,9	1.024,2	15.048,3
30 Haz. 2016	881,2	2.442,5	10.745,4	231,4	1.025,7	15.326,2
30 Eyl. 2016	913,5	2.744,1	11.022,3	289,9	1.148,4	16.118,2
31 Ara. 2016	991,7	3.040,5	12.287,2	315,8	1.597,8	18.233,0
31 Mar. 2017	1.107,4	3.310,6	12.895,4	339,0	1.460,1	19.112,5
30 Haz. 2017	1.294,5	3.512,2	13.373,9	313,5	1.551,4	20.045,5
30 Eyl. 2017	1.344,5	3.914,2	14.146,6	267,5	1.600,8	21.273,5
31 Ara. 2017	1.499,0	3.942,5	15.380,3	276,3	1.637,5	22.735,6
31 Mar. 2018	1.504,5	4.270,9	16.210,0	367,3	1.638,0	23.990,7
30 Haz. 2018	1.730,4	4.686,0	17.357,3	357,5	2.004,8	26.136,0
30 Eyl. 2018	1.990,1	5.620,5	20.093,4	459,1	2.328,1	30.491,2
31 Ara.2018	1.917,8	4.922,5	19.010,8	590,7	2.028,6	28.470,4
31 Mar.2019	2.103,5	5.251,0	20.574,6	520,1	2.163,6	30.612,9
30 Haz. 2019	2.260,8	5.434,1	21.290,5	586,7	2.190,3	31.762,4
30 Eyl. 2019	2.860,6	5.626,8	21.283,5	453,9	2.270,1	32.498,9

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2016	615,7	1.101,8	5.286,0	118,1	285,5	7.407,1
30 Haz. 2016	669,7	1.107,3	5.441,0	125,7	208,8	7.552,5
30 Eyl. 2016	708,4	1.216,8	5.492,2	166,5	227,8	7.811,7
31 Ara. 2016	756,3	1.319,0	5.823,8	159,4	331,8	8.390,3
31 Mar. 2017	809,7	1.352,5	5.963,4	176,8	351,3	8.653,7
30 Haz. 2017	1.022,5	1.368,4	6.116,2	135,1	313,2	8.955,4
30 Eyl. 2017	1.029,4	1.516,0	6.387,8	98,9	319,0	9.351,2
31 Ara. 2017	1.150,6	1.522,5	6.802,0	107,2	279,1	9.861,4
31 Mar. 2018	1.144,2	1.558,4	6.912,0	117,9	302,7	10.035,2
30 Haz. 2018	1.298,4	1.506,7	6.909,0	129,2	404,0	10.247,3
30 Eyl. 2018	1.394,1	1.622,1	7.021,3	145,9	420,4	10.603,8
31 Ara. 2018	1.421,0	1.577,0	7.382,8	223,6	390,5	10.994,9
31 Mar. 2019	1.437,6	1.533,1	7.517,8	239,9	478,2	11.206,7
30 Haz. 2019	1.602,7	1.681,0	7.783,8	270,4	302,4	11.640,3
30 Eyl. 2019	2.215,4	1.769,8	8.062,0	124,0	257,1	12.428,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2016	209,7	1.279,0	5.295,1	118,8	738,6	7.641,2
30 Haz. 2016	211,6	1.335,2	5.304,3	105,6	817,0	7.773,7
30 Eyl. 2016	205,1	1.527,4	5.530,0	123,4	920,6	8.306,5
31 Ara. 2016	235,4	1.721,5	6.463,4	156,4	1.266,0	9.842,7
31 Mar. 2017	297,7	1.958,2	6.932,1	162,2	1.108,7	10.458,9
30 Haz. 2017	272,0	2.143,8	7.257,6	178,4	1.238,2	11.090,0
30 Eyl. 2017	315,1	2.398,3	7.758,8	168,6	1.281,6	11.922,3
31 Ara. 2017	348,5	2.420,0	8.578,2	169,1	1.358,3	12.874,1
31 Mar. 2018	360,3	2.712,6	9.298,0	249,3	1.335,3	13.955,5
30 Haz. 2018	432,0	3.179,4	10.448,2	228,2	1.600,9	15.888,7
30 Eyl. 2018	596,0	3.998,4	13.072,1	313,2	1.907,7	19.887,4
31 Ara. 2018	496,8	3.345,6	11.628,0	367,0	1.638,1	17.475,5
31 Mar. 2019	665,9	3.717,8	13.056,9	280,2	1.685,4	19.406,2
30 Haz. 2019	658,1	3.753,1	13.506,7	316,2	1.887,9	20.122,1
30 Eyl. 2019	645,2	3.857,0	13.221,5	329,9	2.013,0	20.066,5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Yıla Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Yıla Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
2015	I	2.338,5	14,08	12.470,8	15,53	13.249,2	14,20
	II	2.532,7	17,67	13.211,3	18,69	14.056,5	17,55
	III	2.829,9	30,83	14.279,5	23,32	15.106,7	21,50
	IV	2.841,2	28,50	14.215,9	19,66	15.109,8	19,35
2016	I	2.797,9	19,64	14.340,3	14,99	15.181,6	14,59
	II	2.976,9	17,54	14.620,3	10,66	15.593,1	10,93
	III	3.158,0	11,59	15.285,2	7,04	16.319,0	8,02
	IV	3.544,1	24,74	16.946,4	19,21	17.996,6	19,10
2017	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	VİYABANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
GSYİH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	5.079,9	5.376,3	5.614,1	6.508,9	6.955,1	7.606,9	8.858,5	10.222,4	11.601,2	14.544,8	18.324,2	24.554,6
GSYİH (Milyon ABD doları)	3.957,9	3.447,3	3.727,1	3.878,6	3.862,6	3.983,9	4.040,2	3.749,0	3.837,9	3.983,8	3.790,8	3.711,3
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	20.739,0	21.537,8	22.146,9	25.850,2	27.077,2	29.216,8	33.127,8	37.413	42.022	51.799	64.178	82.708**
Fert Başına GSMH (ABD doları)	16.158	13.930	14.703	15.403	15.037,9	15.301,6	15.109	13.721	13.902	14.187	13.277	12.501**
Enflasyon Oranı (%)	14,5	5,7	3,3	14,7	3,6	10,2	6,5	7,8	10,2	14,7	29,96	24,69*
İhracat (Milyon ABD doları) (3)	83,6	71,1	96,4	119,9	116,3	120,7	134,0	118,1	105,5	105,6	100,8	116,8
İthalat (Milyon ABD doları) (4)	1.680,7	1.326,2	1.604,2	1.699,9	1.703,9	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.816,3	2.247,2
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.597,1	-1.255,1	-1.507,8	-1.580,0	-1.587,6	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.715,5	-2.130,4
İhracat / İthalat (%)	4,4	5,4	6,0	9,0	7,2	7,1	7,5	7,9	6,9	5,9	5,5	5,2
Gelen Turist Sayısı	808.682	800.376	902.390	1.022.089	1.166.186	1.232.753	1.366.007	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625	791.408*
a) Türkiye	650.405	638.700	741.925	801.326	904.505	923.308	1.020.577	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420	604.344*
b) Diğer	158.277	161.676	160.465	220.763	261.681	309.445	345.430	372.449	358.841	410.082	400.205	187.064*
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	383,7	390,7	405,8	459,4	571,9	613,4	691,6	697,7	714,4	864,9	960,3 ^(T)	1.025,7
İstihdam	91.223	91.550	93.498	93.470	96.539	97.867	103.149	112.811	118.387	120.999	124.497 ^(T)	128.389
İşsiz Sayısı	9.881	12.941	12.619	9.864	9.174	8.929	9.320	9.043	8.075	7.452	9.093 ^(T)	9.743
İşsizlik Oranı (%)	9,8	12,4	11,9	9,5	8,7	8,4	8,3	7,4	6,4	5,8	6,8 ^(T)	7,1
Nüfus (5)	274.436	283.736	277.680	283.281	292.129	301.988	313.626	326.158	335.455	345.722	n.a	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	2,4	3,3	1,1	-1,3	3,1	3,3	3,8	3,9	2,9	3,1 ^(T)	n.a	n.a

Kaynak: DPÖ, KKTTCMB, İstatistik Kurumu, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi

1) Dış yardımlar dâhil değildir.

2) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

3) Hidrokarbon ithalatı dâhil değildir.

4) 2017-2018 nüfus sayıları projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTC'li öğrenciler) - (KKTC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

^(T)Tahmin * Ocak-Haziran ayları arasındaki veriler kullanılmıştır. ** Kişi Başına Milli Gelir (GSYİH) tahmin rakamları kullanılmıştır.

Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
1. Tarım	259,2	300,6	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	1.139,4	1.069,1
2. Sanayi	542,8	516,7	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.537,9	2.626,5
3. İnşaat	362,2	346,4	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,4	1.081,4	1.315,9
4. Ticaret - Turizm	721,7	766,3	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	3.814,5	5.440,8
5. Ulaştırma - Haberleşme	614,5	597,3	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.339,0	1.977,6
6. Mali Müesseseler	357,8	388,4	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.486,4	1.678,5
7. Konut Gelirleri	175,9	202,5	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	896,3	1.107,0
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	525,2	609,3	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.889,9	3.895,9
9. Kamu Hizmetleri	1.104,0	1.201,2	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.461,1	3.451,8
10. İthalat Vergileri	416,6	447,6	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.678,1	1.991,5
11. GSYH	5.079,9	5.376,3	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	18.324,1	24.554,6
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	48,4	38,9	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	10,6	11,2
GSMH	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	18.334,8	24.565,8

Kaynak: DPÖ/İstatistik Kurumu

^(T)Tahmin

Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
1. Tarım	5,1	5,6	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	6,2	4,4
2. Sanayi	10,7	9,6	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	8,4	10,7
2.1. Taş Ocakçılığı	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9
2.2. İmalat Sanayi	4,0	3,2	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,0	3,2
2.3. Elektrik-Su	5,9	5,8	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,4	6,6
3. İnşaat	7,1	6,5	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	5,9	5,4
4. Ticaret - Turizm	14,2	14,3	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	20,8	22,2
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	9,7	9,0	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	11,2	11,7
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	4,5	5,2	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,6	10,5
5. Ulaştırma - Haberleşme	12,1	11,1	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	7,3	8,1
6. Mali Müesseseler	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	8,1	6,8
7. Konut Sahipliği	3,5	3,8	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,9	4,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	10,3	11,3	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	15,8	15,9
9. Kamu Hizmetleri	21,7	22,3	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	13,4	14,1
10. İthalat Vergileri	8,2	8,3	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,2	8,1
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)	2019 ^(T)
1. Toplam Kaynaklar	5.629,3	5.516,7	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	13.476,9	17.926,6	23.821,7
2. Toplam Yatırımlar	1.049,1	946,6	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.836,0	4.013,6	5.656,8
3. Toplam Tüketim	4.580,1	4.570,0	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.640,9	13.913,1	18.165,1
4. Kamu Harcanabilir Geliri	1.105,6	751,9	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	3.451,1	4.099,3	4.906,1
5. Özel Harcanabilir Gelir	4.022,7	4.663,3	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	11.100,7	14.521,8	19.659,7
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	20,1	33,9	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	29,0	28,1	29,7
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	548,2	845,2	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	3.910,9	4.708,0	6.400,7

Kaynak: DPÖ

^(T) Tahmin

Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
1. Tarım	-18,2	8,2	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	2,6	2,0
2. Sanayi	-10,3	-9,1	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	-12,4	1,7
3. İnşaat	-8,0	-18,5	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	7,6	-4,5
4. Ticaret-Turizm	-2,1	-8,7	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	0,4	4,8
5. Ulaştırma-Haberleşme	2,2	-2,8	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,5	1,5
6. Mali Müesseseler	9,6	1,7	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,7	1,2
7. Konut Sahipliği	2,7	3,8	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	4,6	1,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	4,3	3,4	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,3	3,0
9. Kamu Hizmetleri	1,2	-5,0	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	1,3	0,5
10. İthalat Vergileri	-0,8	-7,1	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	2,4	3,0
11. GSYH	-2,9	-5,5	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	1,3	1,9
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	-36,4	-28,2	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	-38,4	23,3	0,0
GSMH	-3,4	-5,7	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	1,3	1,9

Kaynak: DPÖ/İstatistik Kurumu

^(T) Tahmin

Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
1. Cari İşlemler Dengesi	-390,3	-65,4	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	287,6	294,4	131,9	112,5
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	410,5	495,0	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	71,4	131,4	157,1	164,7
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	269,5	-172,1	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-79,4	-826,6	+69,1	-365,1
4. Net Hata ve Noksan	-289,7	-257,5	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	-279,6	400,8	-358,1	87,9

Kaynak: DPÖ

^(T) Tahmin**Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim**

Aylar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ocak	3,4	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22	0,53
Şubat	6,0	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39	0,37
Mart	7,9	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26	1,71
Nisan	9,8	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07	5,72
Mayıs	12,9	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91	6,22
Haziran	9,0	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11	7,57
Temmuz	6,9	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64	8,72
Ağustos	7,1	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29	9,12
Eylül	9,1	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99	11,18
Ekim	10,9	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08	
Kasım	11,7	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93	
Aralık	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96	

Kaynak: DPÖ

Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7	2019*	9,47	9,26
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7			
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4			
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB

* Eylül ayı enflasyon rakamı.

Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)**Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları**

Ana Gruplar	2019											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,19	0,31	0,40	1,33	-0,38	-1,63	0,76	1,63	3,80			
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,09	0,26	-0,21	11,96	1,44	0,39	0,36	11,05	-0,17			
3. Giyim ve Ayakkabı	-5,35	-4,22	-0,24	10,69	2,06	0,64	-0,13	-14,60	4,28			
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	-0,78	0,90	0,86	7,85	-3,15	-0,23	-0,41	-0,20	-0,07			
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	0,45	-0,56	0,90	0,65	0,72	2,61	0,74	-0,07	0,59			
6. Sağlık	-0,15	5,02	1,09	0,75	0,53	0,54	6,68	0,67	0,50			
7. Ulaştırma	-1,49	-0,34	1,65	4,63	1,69	-0,89	1,34	-0,78	0,95			
8. Haberleşme	0,25	0,43	-0,17	0,48	0,09	1,44	9,73	1,05	0,51			
9. Eğlence ve Kültür	4,84	-4,54	3,69	4,33	1,80	8,96	-1,56	-0,02	-1,81			
10. Eğitim	0,50	-0,68	0,76	1,60	1,61	-0,76	-0,93	-0,80	18,14			
11. Lokanta ve Oteller	-0,07	2,12	4,27	6,63	3,20	7,77	4,31	2,31	-4,18			
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	6,37	0,70	1,39	1,24	0,91	2,05	0,34	3,72	-0,07			
Genel	0,53	-0,15	1,33	3,95	0,47	1,27	1,07	0,38	1,88			

Kaynak: DPÖ

Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1991	520.000	01.01.1991
1992	806.000	01.01.1992
1993	1.373.000	01.01.1993
1994	3.000.000	01.01.1994
1994	5.000.000	01.08.1994
1995	9.420.000	01.01.1995
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	950	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019
2019	3.400	01.08.2019

Kaynak: DPÖ

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
14.01.2015	2,99	3,18	3,06	2,67	2,67
04.02.2015	2,95	3,14	2,97	2,58	2,58
25.02.2015	3,04	3,23	3,06	2,67	2,67
18.03.2015	3,13	3,32	3,15	2,76	2,76
01.05.2015	3,31	3,50	3,32	2,93	2,93
23.05.2015	3,40	3,59	3,41	3,02	3,02
07.07.2015	3,40	3,59	3,39	2,99	2,99
28.07.2015	3,30	3,49	3,22	2,82	2,82
18.08.2015	3,27	3,46	3,22	2,82	2,82
09.09.2015	3,27	3,46	3,22	2,85	2,85
30.09.2015	3,29	3,48	3,26	2,92	2,92
21.10.2015	3,27	3,46	3,23	2,92	2,92
16.01.2016	3,18	3,38	3,07	2,86	2,86
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39
29.11.2017	3,67	3,87	3,63	-	3,40
03.02.2018	3,85	4,04	3,78	-	3,55
17.03.2018	3,88	4,07	3,82	-	3,59
11.04.2018	4,19	4,37	4,02	-	3,78
03.05.2018	4,30	4,48	4,13	4,13	3,91
10.07.2018	4,32	4,50	4,13	4,13	4,01
31.07.2018	4,42	4,60	4,18	4,18	4,11
28.08.2018	4,97	5,16	4,76	4,76	4,65
20.09.2018	5,81	6,01	5,76	5,76	5,59
01.11.2018	5,61	5,71	5,55	5,76	5,46
22.11.2018	5,21	5,31	5,15	-	5,06
13.12.2018	5,06	5,16	4,95	-	4,86
10.01.2019	5,00	5,10	4,85	-	4,78
21.02.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,75
14.03.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,85
04.04.2019	5,41	5,51	5,01	-	4,95
08.08.2019	5,36	5,36	4,96	-	4,90

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.362.779	1.681.343	22.247.673	9.505.787	105.615.988
2018	52.127.770	10.376.400	2.536.815	26.110.465	9.700.495	100.851.945
2019 (Ocak-Temmuz)	31.242.079	1.497.612	2.130.582	20.362.490	2.621.301	57.854.064

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.043.002.512	387.506.424	150.130.828	61.166.015	87.668.520	48.929.706	1.778.404.005
2018	1.068.509.898	356.271.158	149.333.076	90.732.549	100.527.838	50.989.832	1.816.364.351
2019 (Ocak- Temmuz)	497.908.100	118.545.289	73.367.314	38.329.824	49.425.231	20.881.369	798.457.527

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazi Mağusa	Karpaz	Toplam
2014	1.577.347	49.967	18.608	291	1.646.213
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961
2019 (Ocak-Eylül)	1.465.533	58.087	18.545	319	1.542.484

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.44: 2018 - 2019 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ocak	142.730	150.377	93.241	152.451	82.017	112.207	317.988	415.035
Şubat	149.291	165.802	83.267	139.516	88.643	113.106	321.201	418.424
Mart	152.981	163.402	97.704	182.463	120.484	149.119	371.169	494.984
Nisan	139.336	157.512	106.602	203.143	137.044	184.496	382.982	545.151
Mayıs	146.289	174.290	110.945	208.708	151.169	191.193	408.403	574.191
Haziran	156.475	184.323	123.941	228.747	151.981	195.225	432.397	608.295
Temmuz	153.821	185.157	133.585	224.977	162.629	212.027	450.035	622.161
Ağustos	135.096	190.241	180.729	261.727	191.970	231.897	507.795	683.865
Eylül	140.318	192.118	186.477	212.741	192.924	205.454	519.719	610.313
Ekim	146.145		183.490		195.681		525.316	
Kasım	148.467		178.571		156.019		483.057	
Aralık	164.720		188.539		130.285		483.544	
Toplam	1.775.669	1.563.222	1.667.091	1.814.473	1.760.846	1.594.724	5.203.606	4.972.419

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	Kişi Sayısı							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (Ocak-Eylül)
Türkiye	459.529	464.397	529.909	588.045	621.819	656.365	776.428	558.967
KKTC	45.175	40.125	49.598	52.335	53.224	42.491	49.344	37.789
Diğer	183.651	209.379	224.881	235.661	266.208	317.984	312.701	259.913
Genel Toplam	688.355	713.901	804.387	876.041	941.251	1.016.840	1.138.473	856.669

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

Banka

Şirketler Yasası ve 'KKTCC Bankacılık Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 21 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 21 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

